БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 281 (19.657). • 1986 йил 13 декабрь, шанба • Баҳоси 3 тийин.

ЁШ КОММУНИСТЛАР ТАРБИЯСИ

Аҳмад Бердимбетов —Октябрь революцияси номли Тошкент вагон ремонт заводининг машъал ишчиларидан бири. У КПСС Марказий Комитетининг Совет Иттифоқи меҳнаткашларига Мурожаатномасига жавобан социалистик мусобақада пешқадамлик қилиб, ҳамкасбларига намуна бўлмоқда. Ўтган йили бошланғич партия ташкилоти А. Бердимбетовга юксак ишонч билдирди: у КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди. Моҳир токарь кандидатлик стажи давомида ўзининг юксак сиёсий, ишчанлик, маънавий фазилатларини намойиш этди. Партия топшириғини ўз вақтида бажарди, қайта қуриш ишининг олдинги маррасида бўлди, сифат ва самарадорлик учун кураш ташаббусини бошлаб берди. Куни кеча бошланғич партия ташкилоти А. Бердимбетовни КПСС аъзолигига қабул қилди.

Ёш коммунист! У — партиянинг бош йўли ва директиваларини қатъият билан, оғишмай амалга оширишга даҳлдор! У — меҳнатда ўрнак кўрсатишга, социалистик мулкни эҳтиёт қилиб асраш ва кўпайтиришга, маҳсулот сифатини оширишга қодир! У — ўз билими ва малакасини тинимсиз оширишга иштиёқманд, диний хурофотларга, социалистик турмуш тарзига ёт иллатларга қарши курашда фидойи. У коммунистик ахлоқ нормаларига қатъий риоя этади, умумхалқ манфаатларини шахсий манфаатдан юқори қўяди. У —камтар ва виждонли, одамларга нисбатан меҳрибон ва эътиборли! У — партия ва халқ олдида ҳамиша ҳақгўй ва ҳалол, камчиликларни доимо дадил очиб ташлаш ва бартараф этишни ўйлайди.

Чирчиқ трансформатор заводи партия комитети ёш коммунистлар билан ишлашда муайян тажриба тўплаган. Бу ерда партия сафи асосан ишчан комсомол-ёшлар ҳисобига мустаҳкамланмоқда. КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинган ёшларга шу йиғилишнинг ўзидаёқ биринчи партия топшириғи берилади, партком аъзолари ва тавсиянома берувчи коммунистлар уларнинг кандидатлик стажини муваффақиятли ўташи учун масъул бўладилар. Улар партия ташкилоти олдида ўз номзодларининг хатти-ҳаракати, фаолияти ҳақида доимо ҳисобот бериб турадилар.

«Биз—келажак партиясимиз, келажак эса ёшлар қўлидадир. Биз новаторлар партиясимиз, ёшлар эса доимо иштиёқ билан новаторларга эргашиб борадилар. Биз эса чириндиларга қарши фидокорона курашувчилар партиясимиз, ёшлар эса доимо ана шу фидокорона курашга биринчи бўлиб борадилар». Доҳий В. И. Лениннинг бу васиятига ёшлар бугунги кунда амалий ишлари билан жавоб бериб, кекса авлод вакилларининг анъаналарини шараф билан давом эттирмоқдалар.

КПСС XXVII съезди, КПСС Марказий Комитетининг 1986 йил июнь Пленуми қарорларини оғишмай амалга ошираётган ташаббускор ёшларнинг сафи кенгайиб бормоқда. Улар партия даъватига жавобан мамлакат учун жуда муҳим вазифаларни муваффақиятли ва виждонан ҳал этмоқдалар. «Тошкент» мебель ишлаб чиқариш бирлашмаси ишчиси Мавлуда Миразизова, «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг чевари Ирода Тўлаганова, Чирчиқдаги «Ғунча» тикувчилик фабрикаси ишчиси, цех комсомол ташкилотининг секретари Райҳон Муштаева сингари ёш коммунистлар смена план-топшириқларини ортиғи билан бажаришда бошқаларга намуна бўлмоқдалар. Қоракўл районидаги «Октябрь» колхозининг Зиёвуддин Пўлатов бошлиқ бригадаси аъзолари ҳар йили пахтадан мўл ҳосил етиштирмоқдалар. Ёш коммунист ҳалол ва фидокорона меҳнати, моҳир ташкилотчилиги туфайли район партия комитети бюро аъзолигига сайланди.

Ёш коммунистларни партиянинг фаол жангчиси қилиб тарбиялашда партия йиғилишларининг роли каттадир. Йиғилишларнинг мазмуни, самарадорлиги ошмоқда. Коллективни ҳаяжонлантираётган, унинг фаолияти учун биринчи даражали аҳамиятга эга бўлган масалаларгина йиғилишларда муҳокама қилинмоқда. Йиғилишларнинг тарбия мактабига айланишига, партия аъзоларининг сиёсий чиниқишига, ўз ташкилоти ва умуман партия ишидаги аҳвол учун шахсий масъулиятини оширишга фаол ёрдам берилмоқда.

Масъулият ҳиссини оширишда ёш коммунистлар билан якка тартибда олиб бориладиган суҳбатлар, КПСС Устави талабларини, хизмат вазифасини ва партия топшириқларини қандай бажараётганлиги тўғрисидаги ҳисоботларни тинглаш катта аҳамиятга эгадир.

Ёш коммунистларни партия топшириғи бериб, чиниқтириш зарур. Бу КПСС аъзоларида ва аъзолигига кандидатларида ғоявий эътиқодни, омилкорликни, принципиаллик ва топширилган иш учун масъулиятни оширади. Партия топшириғи — ёш коммунист учун катта ишончдир. Андижон шаҳар, Уйчи район партия комитетлари, Марғилон «Атлас» ишлаб чиқариш бирлашмаси партия комитетида бу борада катта тажриба тўпланган. Ёш коммунистлар мактаблари самарали иш олиб бораётир. Бу ҳар бир ёш коммунистда ўз ишига, касбига, бурчига масъулиятни кучайтирмоқда. Лекин Қашқадарё областининг Усмон Юсупов, Баҳористон, Чироқчи районлари ва Нишон районидаги 9-совхоз, Косон районидаги Ленин номли колхоз бошланғич партия ташкилотларидаги ёш коммунистлар мактаблари расмият учунгина ташкил этилган. Ёш коммунистларнинг изланиш ва ташаббускорлигини сўндирадиган, лоқайдликка олиб келадиган бу аҳвол билан асло келишиб бўлмайди. Бунга барҳам бериш керак.

Наманган областида 80 дан ортиқ саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ва колхоз-совхозларда ташкил этилган оммавий-сиёсий марказлар ёш коммунистлар учун камолот мактаби бўлаётир. Лекин ҳамма жойда ана шундай ишлар амалга оширилянти, деб бўлмайди. Айрим бошланғич партия ташкилотларида партия сафига қабул қилишда расмиятчиликка, шошма-шошарликка йўл қўйилмоқда. Партияга қабул қилиш масаласини ҳал қилишда ҳамиша ҳам партия группаларининг фикри инобатга олинмаётир.

Коммунистнинг шаклланиши айни кандидатлик стажидан бошланади. Бироқ баъзи партия ташкилотларида ёш коммунистларни тарбиялашда кандидатлик стажининг аҳамияти оширилмаётир. Бу эса айрим ёшларнинг коммунист деган юксак номни етарли қадрламаётганлигини кўрсатмоқда. Бухоро тўқимачилик комбинати 2-йигирув-тўқув фабрикаси партия ташкилотида шундай вазият юз берди. Бошланғич партия ташкилоти ўтган йили сиёсий жиҳатдан етук бўлмаган М. Ҳожиевни шошма-шошарлик билан КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилди. Лекин кандидат билан етарли иш олиб борилмади. Унга конкрет партия топшириғи берилмади. Натижада актив ижтимоий-сиёсий фаолиятга жалб этилмаган М. Ҳожиев коммунистлар ишончини оқлай олмади. У ҳатто диний маросимда иштирок этди. Яқинда шаҳар партия комитети М. Ҳожиевни КПСС аъзолигига қабул қилиш ҳақидаги бошланғич партия ташкилотининг қарорини тасдиқламай оқилона йўл тутди.

Шаҳар ва район партия комитетлари бошланғич партия ташкилотларининг партия сафини тўлдиришда кадрларни танлаш ва тарбиялаш ишига доимий раҳбарлик қилишлари лозим. КПСС аъзолигига кандидатликка ўтган ҳар бир ёшни дастлабки кунданоқ чинакам ғоявий-сиёсий чиниқтириш ҳақида ўйлаш керак. Ёш коммунистларни кундалик партия ва жамоат ишига тортиш, уларни аниқ топшириқ, вазифалар орқали амалий ишларда синаш даркор. Улар марксча-ленинча ғояларни, партия сиёсатини, коммунистнинг вазифалари ва бурчларини чуқур, ҳар томонлама ўзлаштиришларига эътиборни қаратиш муҳимдир. Шу мақсадда партия сиёсий таълими системаси, ёш коммунистлар мактаблари ва ғоявий-сиёсий тарбиянинг бошқа формаларидан кенгроқ фойдаланиш даркор.

Қайта қуришда фаол иштирок этиш — ҳар бир ёш коммунистнинг эзгу мақсадига айлансин. Қайта қуришни ўзидан бошлаётган коммунистларгина ҳар бир соҳада фаол бўлиб, ўн иккинчи беш йилликнинг биринчи йили ва умуман беш йиллик план-топшириқларини муваффақиятли адо эта оладилар.

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ СИЁСИЙ БЮРОСИДА

КПСС Марказий Комитетининг Сиёсий бюроси ўзининг 11 декабрда бўлиб ўтган мажлисида партия XXVII съездининг йўл-йўриқларига мувофиқ социалистик корхона (бирлашма) тўғрисидаги СССР Қонуни лойиҳасини тайёрлаш юзасидан ишларнинг боришини муҳокама қилди. Мажлисда таъкидлаб ўтилганидек, ана шундай Қонуннинг қабул қилиниши бошқарув системасини чуқур қайта қуришни амалга оширишда, унинг демократик негизларини ҳар томонлама ривожлантиришда, меҳнат коллективларининг социалистик омилкорлиги ва масъулиятини оширишда, инсон омилини активлаштиришда алоҳида муҳим аҳамиятга эга бўлади.

Қонун лойиҳасида корхоналар ва бирлашмалар хўжалик мустақиллигини, бошқарувнинг иқтисодий методларини кенг қўлланишни, тўла хўжалик ҳисоби ва ўзини ўзи маблағ билан таъминлашни, корхоналарнинг юқори министрликлар ва идоралар, план, молия ва бошқа бошқарув органлари билан, халқ депутатлари маҳаллий Советлари билан муносабатларининг принципларини белгилаб қўйиш мўлжалланмоқда. Меҳнат коллективларининг активлигини оширишга, уларга Конституцияда ва СССР қонунларида бериб қўйилган ҳуқуқларни амалга оширишга алоҳида эътибор берилади.

Қонун лойиҳасида меҳнат коллективларини социал ривожлантириш, уларнинг ўзини ўзи бошқариш масалалари муҳим ўрин эгаллайди. Социалистик корхона тўғрисидаги Қонун лойиҳасини тайёрлашнинг асосий йўналишларини маъқуллаб, Сиёсий бюро бу ишни давом эттиришни мақсадга мувофиқ деб топди. Бунда мазкур Қонун совет жамиятининг иқтисодий ва социал тараққиётини жадаллаштиришдан иборат партия йўлини амалга оширишда принципиал аҳамиятга эгалиги назарда тутилиши керак.

Чернобиль АЭСидаги авария оқибатларини тугатиш ишларининг бориши ҳақидаги масалани кўриб чиқиб, Сиёсий бюро кўпгина меҳнат коллективлари ва Совет Армияси жангчиларининг фидокорона куч-ғайратлари, партия ва совет органлари, министрликлар ва идораларнинг катта ташкилотчилик ва сиёсий иши натижасида бу ишларнинг муҳим босқичи якунланганлигини таъкидлади. Шикастланган блокнинг ҳимоя иншоотларини, шунингдек электростанциянинг биринчи ва иккинчи энергетика агрегатларини фойдаланишга топшириш таъминланди. Бу масала хусусида матбуотда батафсил ахборот эълон қилинади.

КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг чорвачиликда наслчилик ишини ташкил этишни яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарори қабул қилинди. Қарорда чорва ва парранданинг маҳсулдорлик сифатларини янада ошириш, янги сермаҳсул наслларни яратиш, наслчилик заводлари, хўжаликлар ва фермалар тармоғини кенгайтириш ва уларни ташкилий-хўжалик жиҳатдан мустаҳкамлаш юзасидан ишлар программасини амалга ошириш белгиланди. Бу программани амалга оширишда озуқа ишлаб чиқаришни интенсивлаштириш, генетика, селекция ва биотехнологиянинг замонавий ютуқларидан фойдаланиш муҳим аҳамиятга эга бўлади. Маҳаллий совет ва хўжалик органларига наслчилик иши юзасидан илмий-ишлаб чиқариш бирлашмалари яратиш практикасини кенгайтириш ва бу бирлашмалар составига тегишли илмий муассасалар, селекция марказлари, наслчилик хўжаликлари ва бошқа корхоналарни киритиш практикасини кенгайтириш тавсия этилди.

Сиёсий бюро Югославия Коммунистлар Союзи Марказий Комитети Президиуми Раиси М. Реновица бошчилигидаги ЮКС делегациясининг КПСС делегацияси билан музокаралари тўғрисида ўрток М. С. Горбачевнинг ахборотини тинглади. Иккала партия ўртасидаги ҳамжиҳатлик ва ишончни мустаҳкамлашда бу музокараларнинг катта аҳамияти таъкидланди. Совет—Югославия муносабатларини янада барқарор ривожлантириш учун, уларни замонавий формалар билан бойитиш учун, Совет Иттифоқи билан Югославия Социалистик Федератив Республикасининг ядросиз дунё учун, инсоният олдида турган бошқа жаҳоншумул муаммоларни ҳал этиш учун курашдаги ҳамжиҳатлигини мустаҳкамлаш йўлида сиёсий шарт-шароитлар вужудга келтирилди. Эришилган аҳдлашувларни ҳисобга олиб, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси ташкилотлар ва идораларга конкрет топшириқлар берди.

Совет раҳбарларининг Норвегия Бош министри, Норвегия ишчи партияси Раиси Г. Харлем Брундланд билан суҳбатлари якуни кўриб чиқилди. Суҳбат чоғида қуролсизланиш ва Европа хавфсизлигининг энг актуал проблемалари, шунингдек табиий муҳитни муҳофаза этиш масалаларида анчагина ҳамжиҳатлик борлиги аён бўлди, деб таъкидланди. СССР билан Норвегия ўртасида анъанавий яхши қўшничилик муносабатлари ва ўзаро ишончни ривожлантиришга ҳамда КПСС билан Норвегия ишчи партияси ўртасида ҳамкорликни кенгайтиришга интилиш тасдиқланди.

Ўрток В. П. Никоновнинг ГДРга сафари натижалари ҳақидаги ахбороти тингланди, бу сафар икки мамлакат агросаноат комплекслари ўртасидаги ҳамкорликни янада ривожлантириш билан боғлиқ бўлган эди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг мажлисида, шунингдек, мамлакат ички ҳаётининг баъзи бошқа масалалари, Коммунистик партия ва Совет давлати ташқи сиёсий фаолиятининг баъзи бошқа масалалари ҳам муҳокама қилинди.

АТЕИСТИК ПРОПАГАНДА ҲУЖУМКОР ВА ТАЪСИРЧАН БЎЛСИН

ЯГОНА СИЁСИЙ КУН

Давр хўжалик ва маданий қурилиш вазифаларини ҳал этишда инсон омилини активлаштиришни қатъий талаб этмоқда. Бусиз КПСС XXVII съездида илгари сурилган бутун Совет жамияти тараққиётини жадаллаштириш программасини амалга ошириш мумкин эмас. Омманинг онгини янада ошириш тўғрисида ғамхўрлик қилаётган Коммунистик партия идеология ишига, одамлар психологиясини қайта қуришга, уларни атеистик руҳда тарбиялашни яхшилашга катта эътибор бермоқда.

Бу фикр 12 декабрь куни Ўзбекистонда ўтказилган Ягона сиёсий кунда таъкидлаб ўтилди. Сиёсий кун «Аҳолини атеистик тарбиялашни замонавий талаблар даражасига кўтарайлик» мавзуига бағишланди. Саноат корхоналари ва қурилишлар, колхозлар ва совхозлар, илмий муассасалар ва ўқув юртлари коллективлари ҳузурида, аҳоли яшайдиган жойларда сўзга чиққан докладчилар кишилар муайян қисми онгидаги диний сарқитларга қарши курашни активлаштириш ҳар томонлама зарурлигини таъкидладилар. Бу талаб Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг III пленуми қарорларида алоҳида куч билан янградн.

Республикада динга қарши пропаганданинг аҳволини таҳлил этган докладчилар атеистик иш суст олиб борилаётган жойларда диннинг таъсири кучайишини, руҳонийлар фаолияти авж олишини таъкидладилар. Сўнгги вақтда бу, айниқса ислом ақидалари анъаналари аҳоли бир қисми орасида ҳали ҳам яшаб келаётган регионларда диний таъсирнинг муайян кучайишига олиб келди. Бу ерлардаги айрим одамлар исломни миллий ҳаётнинг зарур аломати қаторига қўшиб хато қилмоқдалар, маданият ва санъат равнақида диннинг ролига танқидий баҳо бермаяптилар. Турли тоифадаги фирибгарлар ўзларини дин пешволари қилиб кўрсатиб, бидъатлардан ўзларининг ғаразли мақсадларида фойдаланмоқдалар, «зиёратгоҳлар» ҳақида тутуруқсиз «эртаклар» сўзламоқдалар, азайимхонлик билан, касалларни даволаш билан, ўзбошимчалик қилиб ибодатхоналар қуриш билан шуғулланмоқдалар. Тўй маросимларига кўпинча мулла таклиф этилмоқда. Бунинг устига, баъзан, диний ақидаларни болалар онгига сингдиришга уринишлар ҳам бор. Ана шундай ҳоллар билан илмий, атеистик позицияларда туриб, муросасиз кураш олиб бориш керак, деб таъкидлашди нотиқлар.

Бу яна шунинг учун ҳам муҳимки, идеологик кураш кучайиб кетган ҳозирги вазиятда капиталистик доиралар диндан сиёсий мақсадларда фойдаланишга уринмоқдалар. Руҳонийлар турли йўллар билан диний идеологияни замонавий шароитларга мослаштиришга уринмоқдалар. Шу боисдан ҳам, деб таъкидлашди нотиқлар, динга қарши пропагандада меҳнаткашларни мунтасил, узлуксиз атеистик тарбиялаш жуда катта роль ўйнайди. Бу тарбия жамиятнинг тарихий ва маданий тараққиёти ҳақиқати негизида қурилиши ҳамда инсон ҳаёти ва меҳнат фаолиятининг барча босқичларида ўтказилиши керак. Кишилар актив ижтимоий меҳнат фаолияти билан шуғулланаётган коллективларда диний афюннинг кучи қирқилган.

Ёш авлодни атеистик руҳда тарбиялашга алоҳида эътибор бериш зарур. Ватанпарварлик, эл-юртга муҳаббат, пролетар интернационализми тушунчаларини шакллантириш етакчи ўринни эгаллаши керак. Докладчилар турмушга янги совет урф-одатлари ва маросимларини жорий этиш юзасидан ижобий мисолларни келтирдилар. Бу урф-одат ва маросимлар кишилар ҳаётининг ҳамма жиҳатларига жорий этилишига, улар ҳақиқатан ҳам оммавий тус олишига, асрлар мобайнида таркиб топган ва динга алоқаси бўлмаган энг яхши миллий хусусиятларни ўзида мужассамлаштирилишига эришиш муҳимдир.

Идеология иши барча формаларини такомиллаштириш коллективлар ижобий ташаббусининг ривожланишига ёрдам бериши, меҳнаткашларни беш йиллик топшириқларини сўзсиз бажарилишига сафарбар этиши, мамлакатимизнинг ижтимоий ва хўжалик ҳаётида рўй бераётган қайта қуриш жараёнига уларни кенг кўламда жалб этиши керак.

Докладчилар меҳнаткашларнинг жуда кўп саволларига жавоб бердилар.

Ягона сиёсий кунда коллективлар ҳузурида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзолари ва аъзоликка кандидатлари, республика Компартияси Ревизия комиссиясининг аъзолари, область, шаҳар, район комитетларининг ва сайлаб қўйилган бошқа партия органларининг секретарлари, совет, жамоат ташкилотларининг, министрлик ва идораларнинг раҳбарлари сўзга чиқдилар.

Ягона сиёсий кунда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бюросининг аъзолари ва аъзоликка кандидатлари иштирок этдилар.

(ЎзТАГ).

ТАБРИКНОМА

СССР Министрлар Советининг Раиси Н. И. Рижков СССРнинг ХХРдаги савдо-саноат виставкаси томошабинларига табрикнома йўллади, бу виставка — 30 йилдан кўпроқ вақт мобайнида Хитойдаги энг катта совет виставкасидир.

Кейинги йилларда, дейилади табрикномада, Совет Иттифоқи билан ХХР ўртасидаги муносабатлар бирмунча яхшиланди: ҳар томонлама алоқалар кенгаймоқда, савдо-сотиқ кўпаймоқда, иқтисодий, илмий-техникавий ва маданий ҳамкорлик ривожланмоқда. Иккала мамлакат вакиллари ўртасидаги ўзаро алоқалар даражаси кўтарилмоқда. Совет Иттифоқи иккала мамлакат халқларининг, тинчлик ва социализм ишининг манфаатлари йўлида Хитой Халқ Республикаси билан ўзаро ишончни янада мустаҳкамлашга, яхши қўшничилик алоқаларини ва ўзаро манфаатли ҳамкорликни ривожлантиришга тайёр.

Икки томонлама муносабатларни ривожлантириш учун кенг имкониятлар бор. КПСС XXVII съездида ҳамкорлигимизнинг жуда катта резервлари борлиги уқтириб ўтилди. Хитой Компартияси ўртага қўйган — мамлакатни модернизациялаш, тинчлик шароитида социалистик жамият қуриш мақсадини совет халқи ҳурмат билан кутиб олмоқда. Табрикномада турли соҳалардаги Совет — Хитой алоқаларини янада ривожлантириш, социалистик қурилиш тажрибасини ўзаро баҳам кўриш мамлакатларимизнинг бунёдкорлик режаларини турмушга татбиқ этишга кўмаклашади, деб ишонч билдирилган.

(ТАСС).

ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИ

БУХОРО, 12 декабрь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Бухоро область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида областни иқтисодий ва социал ривожлантириш 1987 йил плани ва маҳаллий бюджети, ўн иккинчи беш йиллик дастлабки йили планининг қандай бажарилаётганлиги ва 1985 йилги бюджетнинг ижроси кўриб чиқилди.

Область Совети ижроия комитетининг бу йилги фаолияти тўғрисидаги ҳисобот ҳам тингланди, ишларнинг перспектив плани тасдиқланди.

Депутатлар олдинги сессияларда киритилган таклифлар, айтилган танқидий фикр ва мулоҳазалар қандай амалга оширилаётганлиги тўғрисидаги ахборотни тингладилар.

Сессияда Бухоро область партия комитетининг биринчи секретари И. Жабборов нутқ сўзлади.

ДЕҲҚОН БЎЛСАНГ, ШУДГОР ҚИЛ!

Республика областларида шудгорлашнинг бориши тўғрисида шу йил 12 декабрга бўлган МАЪЛУМОТ

(Топшириққа нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда шудгорланган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

Наманган	0,2	99,3
Тошкент	0,5	97,8
Фарғона	1,0	94,9
Жиззах	1,3	92,7
Бухоро	1,7	90,6
Навоий	3,1	90,0
Қашқадарё	2,1	89,4
Сирдарё	1,6	88,2
Самарқанд	2,3	87,0
ҚҚАССР	0,3	69,3
Хоразм	2,2	65,8
Андижон	2,2	61,4
Сурхондарё	0,4	58,4
Республика бўйича:	1,4	84,7

М. С. ГОРБАЧЕВнинг ҳинд гражданлари хат ва табрикномаларига жавоби

М. С. Горбачевнинг яқинда Ҳиндистонга қилган визити муносабати билан Ҳиндистондаги турли ташкилотлар ва гражданлардан унинг номига кўпдан-кўп номалар, хатлар, открикалар, телеграммалар келди, уларнинг жами ҳозирдаёқ 20 мингтадан ошиб кетди.

Уларнинг кўпчилигида М. С. Горбачев Тинчлик ва Ҳиндистон—Совет дўстлигини мустаҳкамлаш ишига қўшаётган ҳиссаси учун мукофотлар билан тақдирланиши, унга Фахрий унвонлар берилганлиги маълум қилинади. Бир қанча хатларда Ҳиндистоннинг у ёки бу жойларига келишга, ҳинд оилаларида меҳмон бўлишга таклиф қилинган.

М. С. Горбачев мана шу самимий табрикномалар, дўстона истаклар ва кўрсатилган илтифотларга жавобан Ҳиндистоннинг ПТИ ва ЮНИ ахборот агентликлари орқали қуйидаги мактубни йўллади:

* * *

Ҳиндистонлик азиз дўстлар!

Мен Бош министр Р. Ганди билан Деҳлида ўтказилган қўшма матбуот конференциясида дўст Ҳиндистонга қилинадиган визит арафасида ва биз меҳмондўст ҳинд диёрида бўлган вақтимизда менга ўз табрикномалари ҳамда эзгу истакларини йўллаган ҳинд ташкилотлари ва айрим гражданларига миннатдорчилик билдирган эдим.

Ҳиндистондан менга телеграмма ва хатлар ҳозир ҳам кўплаб келиб турибди. Уларни юборган кишилар адресларининг географияси кенг ва хилма-хилдир — булар Ҳиндистоннинг деярли барча штатлари ҳамда иттифоқчи территорияларидаги ўнлаб ва юзлаб шаҳарлар билан қишлоқлардир. Турли одамлар ҳар хил тилларда ёзишган. Уларнинг барча мурожаатлари Совет Иттифоқига, Совет халқига нисбатан дўстлик туйғулари билан тўлиб тошган. Уларнинг ҳаммаси Бош министр Ражив Ганди билан яқинда ўтказган музокараларимизнинг якунларини астойдил қўллаб-қувватлайди, Совет—Ҳиндистон дўстлиги янада ривожлантирилишига, ҳамкорликнинг самарадорлигига, иккала мамлакатнинг баҳамжиҳат ҳаракати умуман тинчлик учун муҳимлигига комил ишонч билдиради.

Мана шуларнинг ҳаммасидан астойдил таъсирландим ва ҳинд гражданларига, жамоат ташкилотларига, Ҳиндистон матбуотига сидқидилдан ташаккур билдираман. Биз уларнинг баҳолари ва тилакларида халқнинг овозини эшитиб турибмиз, Уларнинг мактубларида Ҳиндистон билан Совет Иттифоқи ўртасида мустаҳкамланиб бораётган дўстликнинг муқаррарлигига ишонч акс этган. Бош министр Ражив Гандининг бу дўстлик жаҳон миқёсидаги Тинчлик ва барқарорлик омили деб айтган гапига батамом қўшиламан.

Ҳиндистоннинг буюк халқига тинчлик, ўзининг мураккаб проблемаларини адолатли ҳал этилишини, илғор ўзгартишлардан иборат планларнинг амалга оширилишини, Бош министр Ражив Гандининг жўшқин раҳбарлигида мамлакат бирлигини мустаҳкамлаш ҳамда унинг бутунлигини таъминланишини истайман.

Сизларга бахт-саодат ва равнақ тилайман.

М. С. ГОРБАЧЕВ.

ДЎСТЛИК ВИЗИТИ БИЛАН

КПСС Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиумининг таклифига биноан Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари Нажиб расмий дўстона визит билан 11 декабрь куни Москвага келди.

Внуково аэродромида самолёт пиллапояси олдида Нажибни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, КПСС Марказий Комитети секретари Е. К. Лигачев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар министри Э. А. Шеварднадзе, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг биринчи ўринбосари П. Н. Демичев, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи Маршали С. Л. Соколов, КПСС Марказий Комитети секретари А. Ф. Добрынин, бошқа расмий кишилар қизғин қутладилар.

Аэродромда Афғонистон ва Совет Иттифоқининг Давлат байроқлари кўтарилди, учиш майдонида СССР Қуролли Кучларининг уч тури — қуруқликдаги қўшинлар, Ҳарбий ҳаво кучлари ва Ҳарбий Денгиз Флоти фахрий қоровули саф тортиб турди. Оркестр иккала мамлакатнинг Давлат гимнларини ижро этди.

Е. К. Лигачев билан Нажиб совет қўшинлари сафини айланиб чиқдилар.

Тантанали кутиб олиш маросими фахрий қоровулнинг ўтиши билан якунланди.

Мотоциклчиларнинг фахрий эскорти ҳамроҳлигида аэродромдан чиққан автомашиналар кортежи ўтган пойтахт кўчалари ва майдонларида АДР ва СССРнинг Давлат байроқлари, табрик транспарантлари илинган эди. (ТАСС).

Ўзбекистон ССРга келиши муносабати билан

Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари

ўрток НАЖИБ

КПСС Марказий Комитети ва СССР Олий Совети Президиумининг таклифига биноан, Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг бош секретари Нажиб СССРга расмий дўстона визит билан келди.

Нажиб Афғонистоннинг таниқли сиёсат ва давлат арбобидир, у 1947 йилнинг 6 августида туғилган. Олий маълумотли, 1975 йилда Кобул университетини битирган.

Ўспиринлик йиллариданоқ революцион ҳаракатда бевосита иштирок этди. 1965 йилдан, яъни АХДПга асос солингандан бери, Афғонистон Халқ Демократик партиясининг аъзосидир. 1977 йилдан бери АХДП Марказий Комитетининг аъзоси.

Афғонистонда Апрель революцияси ғалаба қозонганидан кейин АХДП Кобул шаҳар комитетининг секретари бўлиб ишлади, сўнгра дипломатик ишда бўлди — АДРнинг Эрондаги элчиси бўлди. Бир неча йиллар мобайнида давлат хавфсизлик органларига бошчилик қилди. Генерал-лейтенант ҳарбий унвонига эга.

1981 йилдан АХДП Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, 1985 йилдан АХДП Марказий Комитетининг секретари.

1986 йилнинг май ойида АХДП Марказий Комитетининг XVIII пленумида Нажиб Афғонистон Халқ Демократик партияси Марказий Комитетининг Бош секретари этиб сайланди.

Нажиб Афғонистон Демократик Республикаси Революцион кенгаши президиумининг аъзоси, у давлат мукофотларига сазовор бўлган.

Нажиб бошчилигида Афғонистон раҳбарлиги халқ хўжалигини юксалтириш, қолоқликка барҳам бериш учун экономика, социал ва маданий соҳаларда кенг кўламдаги ўзгартишларни амалга оширмоқда, миллий тотувлик, қўшилмаган, мустақил ва равнақ топаётган Афғонистон учун курашаётган барча сиёсий кучларнинг жипслашувига қаратилган йўлни ўтказмоқда.

Халқаро майдонда АДР антиимпериалистик ташқи сиёсат ўтказмоқда, қуролланиш пойгасини тугатиш, ялпи тинчлик ва хавфсизликни мустаҳкамлаш, регионлардаги конфликтларни сиёсий йўл билан бартараф этиш учун курашмоқда, қўшилмаслик ҳаракатида актив қатнашмоқда, халқларнинг миллий-озодлик курашини қўллаб-қувватламоқда.

Нажиб СССРга бир неча бор келган, АХДП делегацияси составида КПСС XXVII съезди ишида иштирок этган.

Совет Иттифоқида Нажибни мамлакатимизнинг самимий ва катта дўсти деб биладилар, унинг ҳамма соҳаларда Совет—Афғонистон муносабатларини янада ривожлантиришга қўшаётган ҳиссасини юксак қадрлайдилар.

Совет кишилари Нажибни ва унинг тимсолида бутун афғон халқини қутлайдилар ҳамда бу визит партияларимиз, мамлакатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстликни янада мустаҳкамлаш йўлида муҳим босқич бўлади, деб ишонч билдирадилар.

• ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ИДЕОЛОГИЯ ВА ҚАЙТА ҚУРИШ

НИМАДАН БОШЛАМОҚ КЕРАК?

Тарбиявий ишларни такомиллаштирмасдан, одамлар онгини коммунистик руҳда шакллантирмасдан туриб олға бориш мумкин эмас. Самарқанд области партия ташкилотларида КПСС XXVII съезди талаблари ва Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленуми қарорлари асосида идеология ишини қайта қуришга дадиллик билан киришилди. Бу хусусдаги камчиликлар очиб ташланди. Қоғозбозлик, сафсатабозлик, қуруқ рақамларга маҳлиё бўлиш ўрнига амалий иш билан шуғулланиш шарт қилиб қўйилди. Дастлабки ҳаракат, изланишлар кўзга ташланмоқда. Қуйидаги туркум мақолаларда Булунғур райони мисолида ана шу хусусда гап боради.

1. Атеизм—ҳақиқат учун кураш

22 март куни район партия активи йиғилиши чақирилди. Кун тартибига меҳнаткашларни атеистик руҳда тарбиялаш масаласи қўйилди. Йиғилиш бошланишидан олдин таклиф этилганларнинг хизмат ва шахсий машиналарига назар солиб чиқишга қарор қилинди. Рейд давомида атеистик тарбияни кучайтириш вазифаси юкланган айрим раҳбарларнинг машиналарига... тумор осиб қўйилганлиги маълум бўлди. Масалан, Красногвардейск шаҳар матлубот жамиятининг раиси Расул Ражабов изза бўлиб қолди. Шунингдек, рейдда 5-ҳунар-техника билим юрти ўқитувчиси ВЛКСМ аъзоси Абдумалик Тагматов, район матлубот жамияти тайёрловчиси комсомол Абдусамад Нормуродов, ГАИ ходими Саримсоқ Губаев, 26-мактаб ўқитувчиси Эшпўлат Юзбоев, 3-механизациялашган кўчма колонна прораби Жўрақул Қаюмовлар ҳам нима сабабдан туморпараст бўлиб қолишганини тушунтириб беришолмади.

— Ёзаверинглар, уволидан қўрқмасангизлар, — деди Мингчинор чакана савдо бирлашмаси катта бухгалтери Норқул Хидиров.

— Йўлда хатардан асрайди, — деб ўзини оқламоқчи бўлди Навоий номли совхоз шофери Иброҳим Усмонов.

Унинг кўз ўнгида учбурчак тумор очилди. «Фан ва турмуш» журналидан йиртиб олинган варақ парчасидан бошқа нарса чиқмади. Яна биридан студентнинг конспектидан парча чиқди. Ана сизга дин пешвосиман деб юрган кимсаларнинг асл башараси. Ҳа, улар дин ниқоби остида ғаламислик қиладилар, одамларни алдайдилар, бойлик орттирадилар... Лекин нега уларга ишонишади? Демак, ҳақиқат илми тарғиботи суст.

Ушбу воқеа актив йиғилишида атрофлича муҳокама қилинди. Туморпарастлар ҳақида район газетасида ёзилди. Район партия комитети пропаганда ва агитация бўлими «Атеистик тарбия—идеологик фаолиятимизнинг муҳим қирраси» умумий сарлавҳаси остида плакат тайёрлади. Жойларда сиёсий-тарбиявий иш кучайтирилди.

Ҳали районда ҳамма ҳам кишилар онгини мусаффо этиш ишининг моҳиятини тўла англаб етмаган, булар орасида коммунистлар ҳам бор эди.

— Фозил Йўлдош номли совхоздан ташвишли хабар олдик, — деб ҳикоя қилади райкомнинг пропаганда ва агитация бўлими мудири Олимжон Икромов. — Бу ерда мақбара қурилибди. Унга «Хўжа Ҳофиз» деб ном беришибди. Ҳофизнинг кимлиги, қачон яшаганлигини ҳеч ким билмайди. Қариялар бу одам «авлиё» ўтган дейишганмиш. Совхоз маъмурияти, партия, касаба союз ташкилотлари ҳам бу кўр-кўрона сиғиниш оқибатида барпо этилаётган мақбарага эътироз билдиришмаган. Аксинча, яширишган. «Майли, мени ишдан олинглар, лекин аралашмайман» деди совхоз директори Т. Тўраев. Касаба союз комитетининг раиси ҳам ана шу позицияни эгаллади. Улар, бу қилмишлари билан коммунист деган номга доғ туширишди. Уларнинг фаолиятларига, тўғриси фаолиятсизликларига райком ўз вақтида тегишли баҳо берди. Айни пайтда бу мисол жуда кўп иш қилишимиз лозимлигини кўрсатди.

Шу йил 25 сентябрь куни район партия комитети бюроси мажлисида «Сельхозхимия» район бирлашмаси механизатори Баҳри Норматовнинг шахсий иши кўриб чиқилди.

— Сиз коммунистсиз, лекин ота-онангизни, қаерлаpгадир олиб бориб, сиғинтириб келяпсиз. Ўзингиз ҳам уларга қўшилиб сиғиниб юрибсиз.

Аммо Б. Норматов бу гапга жавоб бермади.

Ҳа, у индамади. Чунки нима деб жавоб қилишини билмайди. Илгари ҳеч ким унга бунақа савол бермаган. Лекин у партияга аъзо бўлаётганида аризасига «КПСС Программаси ва Уставини ўргандим, тўла эътироф этаман» деб қайд этганди. Партия Уставида эса коммунистнинг вазифалари ва ҳуқуқлари қаторида мана бу сатрлар ёзиб қўйилганку! «...буржуа идеологиясининг, хусусий мулкчилик психологиясининг ҳар қандай кўринишларига, диний хурофотларга қарши ва социалистик турмуш тарзига ёт бўлган бошқа қарашлар ва хулқ-атворларга қарши қатъий курашиш» ҳар бир коммунистнинг вазифаси қилиб қўйилган. Демак, у ўз бурчига хиёнат қилди.

Районда сиёсий-иқтисодий таълимнинг 350 пропагандисти, 64 нафар сиёсий ахборотчи, 25 докладчи, 409 агитатор, «Билим» жамиятининг 375 лектори... ишлаётгани ҳолда нега аҳвол шу даражага бориб етди? Демак, шу пайтгача таъсирчанлик сезилмаган. Бу соҳада илдиз отган расмиятчилик, кўзбўямачилик ана шундай хунук оқибатларга олиб келди. Бу масала район партия комитетининг пленумида кескин танқид остига олингани ниҳоятда тўғри бўлди. Жумладан, докладда шундай дейилди: «Штатсиз лекторлар, сиёсий докладчилар ва ахборотчилар партиявий топшириқни виждонан бажармаётирлар. Масалан, 1986 йилнинг ўн ойи мобайнида район бирлашган касалхонаси бош врачи ўринбосари Ш. Одилов, давлат банки район идораси бошлиғи О. Жуманазаров, маиший хизмат кўрсатиш бирлашмаси бошлиғи М. Охунжонов, район матлубот жамияти раиси Б. Мамаражабов, Навоий қишлоқ Совети ижроия комитети раиси М. Воҳидов, 22-, 46-ўрта мактаблар директорлари Х. Санақулова ва М. Эргашевалар меҳнат коллективлари ҳузурида атиги бир-икки маротаба чиқиш қилишган». Район партия комитети бундан жиддий хулоса қилди: демак бундай раҳбарлар қайта қуриш моҳиятини англаб етмаяптилар. Улар лоқайдлик, бепарволик, ташаббуссизликдан қутила олмаяптилар. Хуллас, райком тўғри йўл танлади. Энг аввало раҳбар кадрлар, коммунистлардан бурчларини сўзсиз бажаришни талаб этишга киришди.

Район партия комитети секретари В. Н. УСМОНОВА шарҳи: Атеистик тарбияга фармойишлар, буйруқлар билан эмас, балки аҳолини илмли қилиш, онгини ўстириш, тарбиялаш билан эришилади. Зеро, КПСС Программасида ҳам кишиларнинг меҳнат ва ижтимоий активлигини ошириш, уларни маърифатли қилиш, янги совет маросимларини ва одатларини кенг ёйиш — атеистик тарбиянинг энг муҳим таркибий қисми эканлиги уқтирилган.

Район партия комитети барча меҳнат коллективларида социологик тадқиқот ўтказди. Тарқатилган анкета саволларига қуйидагича жавоб олинди. 330 кишидан 49 нафари динга ишонишини, 28 нафари рўза тутиш шартлигини қайд этди. Саволларга жавоб берганлардан 18 проценти атеистик мавзудаги лекциялар, суҳбатлар ва кечаларда бирор марта ҳам қатнашмаган. Ана шу 330 кишидан атиги 20 нафари ўзини атеист деб ҳисоблаган. Бу эса бизни ниҳоятда ташвишга солди. Айниқса, «Интернационал», Навоий номли совхозларда атеистик тарбия бўшашиб кетганлиги маълум бўлди. Самарқанддаги олий ўқув юртлари билан ҳамкорликда конференциялар ўтказдик. Билимдон лекторларни таклиф этиб, суҳбатлар уюштирдик. Атеист клубларида доимий машғулотлар йўлга қўйилди.

Маълумки тарбия оиладан, мактабдан бошланади. Бу масалани жиддийроқ ўрганишга киришдик. 44-мактабда ўқувчиларга анкета тарқатилди. 10-синфда бирор марта атеистик мавзуда лекция ўқилмаган. Ўқувчиларнинг ярми кинога бормаган. 29 нафари «ота-онам динга ишонади» деб ёзган. «Жаноза ўқиш шартми?» дейилган саволга 29 нафар ўқувчи шарт деб белги қўйган. Худди шундай аҳволга 3-мактабда ҳам дуч келдик. Бу тадбир аҳволни билишимизга имкон берди. Ҳозир маданий-маърифий тадбирларни ана шу камчиликларни бартараф этишга йўналтиряпмиз.

Одамлар ишониб юрган муллаларнинг ҳақиқий башарасини очиб ташлаш ҳам ижобий самара беряпти. Масалан, Ҳақберди Эшқулов ўзини катта мулла деб эълон қилган. Аслида етти синф маълумотига эга бўлган, илгари икки марта судланган бу каллоб яна одамларни алдашни давом эттирган. У табиблик қиламан, деб кўпаб кишиларни лақиллатиб юрган. Суд каллобнинг ниқобини йиртиб ташлади.

Хуллас, ҳали кўп иш қилиниши керак. Медицина ходимлари, маданият муассасалари бу ишда суст иштирок этишяпти. Турмуш маданияти бўйича хўжалик раҳбарлари ўринбосарлари ўз вазифаларини чуқур англаб олганлари йўқ. Лекин энг асосийси «Нимадан бошламоқ керак?» деган саволга жавоб топилди. Энди бўш келиш йўқ!..

Валентина Николаевна таъкидлаганидек, ҳали кўп иш қилиниши зарур. Ишончимиз комилки, район партия комитети ўз олдига қўйган бу вазифани собитқадамлик билан амалга оширади. Дастлабки натижалар ана шундан далолатдир. «Красногвардейск» совхози идораси ёнида уч кишига савол бердик:

— Диний хурофотлар ҳақида гапириб беролмайсизми?

— Гапирамиз, — дейишди улар. — Лекин бу ҳақда кўпроқ раҳбарлар гапиришсин. Чунки таъсирлироқ бўлади. Қолаверса, барча раҳбарлар, коммунистлар ўзлари бу курашда ибрат бўлишса бас!

Ҳа, демак, юқорида таъкидлаганимиздек, ишни энг аввало ташкилотчилар-раҳбарлар, коммунистлардан бошлаш керак. Райком тўғри йўл тутган.

Ж. МАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ТЕЖАМКОРЛИК — БАРЧАНИНГ ИШИ

ИЗЛАГАН ТОПАДИ

Термиз локомотив депосининг диспетчерлик хонаси одатдагидан кўра гавжум. Машинистлар ва уларнинг ёрдамчилари тежамкорлик ҳақидаги мусобақани яхшироқ ташкил этиш ҳақида баҳслашмоқдалар.

— Тежамкорликдаги кўрсаткичларга алоҳида эътибор бериш керак, —деди Владимир Евсеев. —Бугундан бошлаб ҳар қандай важ-корсонга чек қўйсак. Мен ҳам кўпдан буён оғир юкли составни бошқараман. Аммо ортиқча ёнилғи сарфлаяпман-ми? Аксинча, тежадим, кўриб турибсизлар.

Новатор машинистнинг гапи олқишланди. Бундан буён мусобақа ғолибини аниқлаётганда тежамкорликдаги кўрсаткичлари алоҳида эътиборга олинадиган бўлди.

Владимир Евсеев— депонинг илғор ва тежамкор машинистларидан бири. У тежамкорлик учун беллашувда кўп марта ғолиб чиқди. Ўн бир ойда мўлжалдагидан кўпроқ тежамкорликка эришди, яъни 200 тоннадан зиёд ёнилғини кам сарфлади. Бу ўртача кўрсаткичдан 1,5—2 баравар кўпдир. Тежалган дизель ёнилғиси билан эса яна 2—3 оғир вазнли составни манзилга етказиш мумкин.

Шуниси қувончлики, депода бундай машинистлар сафи кенгайиб боряпти. Ҳамкасблар яқинда ўз дўстлари Геннадий Чернодимов, Владимир Терентьев, Геннадий Макаревич ва бошқаларни навбатдаги ғалаба билан табрикладилар. Улар тежамкорлик бўйича йиллик топшириқни адо этдилар.

—КПСС Марказий Комитетининг Мурожаатномасида қилинган даъватларга кўра ҳали кўп иш қилишимиз зарур, — деди В. Евсеев.— Ҳали резерв ва имкониятлар кўп. Уларни тўла ҳаракатга келтириш учун муттасил изланиш, ҳаракат қилиш керак.

Моҳир машинист ўзи қатнайдиган йўлнинг ҳар қаричини яхши билади. Ҳар бир километрга сарфланадиган ёнилғининг аниқ ҳисобини ишлаб чиққан. Ҳаракат пайтида ёнилғини иложи борича кам сарфлашга ҳаракат қилади.

Ҳ. ТОШЕВ.

ДАВЛАТ ҚАБУЛИ: ТАЖРИБА ВА МУАММОЛАР

Тошкент тракторсозлари ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотлар сифати жаҳон стандартига мувофиқ келиши учун ҳамма чораларни кўрмоқдалар. Бу борада, айтиш мумкинки, корхонада шу йил августидан бери фаолият кўрсатаётган давлат қабули органи вакиллари қўшаётган ҳисса ҳам алоҳида аҳамиятга эга.

«СССР 50 йиллиги номидаги Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасида давлат қабули республикамизда биринчилардан бўлиб қарор топди ва у қолган бошқа назорат органлари учун базавий ташкилот бўлиб хизмат қилмоқда.

Яқинда «Совет Ўзбекистони» газетаси редакцияси тракторсозлик корхонаси ишчилари, мутахассислари, раҳбарлари ва давлат қабули раҳбарлари ҳамда давлат назоратчилари иштирокида давра столи атрофида суҳбат ўтказди.

СИФАТ—ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ГУЛТОЖИ

«Совет Ўзбекистони» давра столи атрофида суҳбат

КОММУНИСТЛАР МАСЪУЛИЯТИ

Амалий суҳбатни бирлашма партия комитети секретарининг ўринбосари **Н. Г. Белозеров** бошлаб берди.

— Давлат қабули органи ва постларига энг яхши мутахассислар, ҳалол, уддабурро ташкилотчи, ишлаб чиқаришнинг чинакам билимдонлари танлаб олинаётгани табиий бир ҳолдир, — деди Николай Георгиевич. — Шу сабабли бирлашма дирекцияси, партия ва касаба союз комитетлари давлат қабули группаларининг самарали ишлашига яқиндан кўмаклашишни ўзларининг олижаноб бурчлари деб ҳисоблайдилар. Негаки, давлатга юқори сифатли маҳсулот топширишдан, энг аввало, корхонанинг ўзи, қолаверса, ҳар бир ишчи астойдил манфаатдор, бу ҳар бир ишчининг виждоний, ватанпарварлик бурчидир. Шунинг учун ҳам тажрибали кадрларимизни давлат қабули ихтиёрига ҳеч оғринмай, балки сидқидилдан хайрихоҳлик билан юборяпмиз.

Партиямиз ҳамиша уқтириб келганидек, ишлар муваффақиятини коммунистлар ҳал қилади. Биз ана шу кўрсатмага мувофиқ давлат қабули органига кўпроқ коммунист мутахассис-

ларни тавсия қилмоқдамиз. Бизнинг тавсиямиз билан ҳозиргача 21 коммунист давлат назорати органига ишга ўтди. Бу ерда ҳам янги бошланғич партия ташкилоти тузилди.

Давлат қабули органига шу йил июнь ойида моҳир ва тажрибали мутахассис, КПСС аъзоси Рустам Алиев тайинланди. Бунгача у бирлашмамизнинг энг ҳурматли, обрўли кишиларидан бири эди. У қайси вазифада, қайси участкада ишламасин, машинасозлик техникасини аъло даражада билганлигини намойиш этди. Турли цехларда мастер ва бошлиқ бўлиб ишлаганлиги эндиликда унга асқотмоқда.

Шуни ҳам айтиш керакки, маҳсулот сифатига бўлган талаб ҳар қачонгидан ҳам ошиб кетган ҳозирги шароитда цех ва бригадаларда коммунистлар қатламларини кенгайтиришга алоҳида эътибор бермоқдамиз. 2- 4-, 7-, 26-, 18-, 27-, 31- ва бошқа энг муҳим цехларимиз мутахассислари ва ўрта бўғин раҳбарлиги вазифаларида коммунистлар ишлаши таъминланди.

ЎЗАРО ҚАТЪИЙ ТАЛАБЧАНЛИК

Корхонада энг нуфузли ўринлардан бирини эгаллаб келаётган 2-механика-йиғув цехида амалга оширилаётган ишларда тажрибали ишчи **Йўлчибой Худойберганов** етакчилик қилаётган партия ташкилотининг таъсири самарали бўлаётир.

— Цех партия ташкилотига 63 коммунист уюшган, уларнинг ҳаммаси илғор ва ташаббускор. Шу сабабли план топшириқлари мутта-

сил ошириб бажарилмоқда, —деди суҳбатга қўшилган Й. Худойберганов. —Ҳозир цехимизда биринчи ўринда сифат масаласи турибди. Биз тайёрлаётган прицеплар, халқ истеъмоли моллари, айниқса, сўнгги пайтларда асосан юқори сифатлар билан қабул қилинаётганидан астойдил хурсандмиз.

Маҳсулотларимизнинг юқори сифатли бўлишига осонликча эришаётганимиз йўқ. Кўпдан-кўп ташкилий, техникавий ва технология тадбирларини изчиллик билан ўтказмоқдамиз. Ҳар ҳафтада технология дарси ўтилмоқда. Биз цехимизда сифат назоратини бошқачароқ ташкил этдик. Давлат қабулидан олдин кўпинча ўзимизни ўзимиз текширишни одат қилдик. Шу тариқа ўзаро қатъий талабчанлик вазияти юзага келди. Цехимизда 13 та бригада бор. Ҳаммаси ҳам сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш масаласини ижобий ҳал қила олди. Бу масалада, яхшиси, илғор бригадирларимиздан бири Тиллабек Утеповнинг ўзи гапириб бера қолсин.

ЯНГИЧА НАЗОРАТ

2-механика-йиғув цехи комсомол-ёшлар бригадасининг бошлиғи **Тиллабек Утепов:**

— Сифатни яхшилаб боришда интизом ва ошкораликнинг аҳамиятини яхши биламиз. Шунинг учун ҳам 65 ишчининг ҳаммаси ўзига топширилган ишни тўлақонли ва фақат юқори сифатли қилиб бажаришга ўрганиб қолган. Коллективимизда мустаҳкам интизом ўрнатилган. Ишчилардан бирортаси тартибдан чекинса, у қаттиқ изза қилинади. Мисол келтираман. Яқинда давлат қабулидан ўтмаган олтита прицеп ўзимизга қайтарилди. Сабабини аниқлаганимизда, ишчилардан Ғофир Бойназаров, Алим Дандибоев технология бузилишига йўл қўйганликлари маълум

бўлди. Бунинг эвазига муносиб жазо олишди. Изза қилинганидан ташқари ҳар икки ишчи бир кунлик иш ҳақидан ҳам маҳрум этилди. Айни пайтда сифатсиз прицепларнинг нуқсонларини ҳақ тўланмаган ҳолда ўша ишчиларнинг ўзлари тузатишди.

Давлат қабулининг шу цехдаги пости вакили **Николай Цой:**

— Сифатни янгича назорат қилишда кўпгина эски усул ва услубларни ўзгартиришга тўғри келди. Илгари иш жойларида технологик карта бўлиши одат эмас эди. Эндиликда эса бу ҳужжатсиз ишлаш мумкин бўлмай қолди. Амалга оширилаётган тадбирларнинг қувончли натижаларини кўриб турибмиз.

Лекин сифатни таъминлашда ҳамиша ҳам фақат яхши иш қилиняпти, деб бўлмайди. Илгари топширилган ҳар юзта тайёр прицепнинг 5—6 таси қайтган бўлса, эндиликда назоратчиларнинг ижобий баҳосига сазовор бўлмаётган прицеплар сони 10 тадан кам бўлмаяпти. Буни сифатни назорат қилишга бўлган талаб кескин оширилгани сабабидан деб тушуниш керак. Шундай қилиб, ишчилар, мастер ва уларнинг ёрдамчиларидан ҳар ойда 6—10 киши брак маҳсулот ишлаб чиқаргани учун жазо олиши давом этмоқда.

Шуни ҳам айтиш керакки, ҳозир ҳамма нарса бевосита иш жойида, ишчилар ўртасида ҳал этилмоқда.

Илгарилари ўтказиладиган кўпдан-кўп мажлислар ва буйруқбозликларга чек қўйилди. Технологлар, конструкторлар эндиликда мажлисларда эмас, балки ишчилар ёнида амалий ишда фаолият кўрсатмоқдалар. Масалан, техника бюроси бошлиғи Рашид Абдулов, технолог Анвара Султонова ёш йўнувчи ва силлиқловчи ишчиларга дастгоҳлар ёнида амалий ёрдам бераётганини, эски машинадан бўлса ҳам унумли фойдаланиш йўлларини ўргатаётганини кўрасиз.

Ишчилар сифатни таъминлаганликлари учун яхшигина моддий ва маънавий рағбатлантирилмоқда. Мабодо, ишчи технологик жараёнлардан бирида бракка йўл қўйса, умуман тақдирланишдан маҳрум этилади.

Цехда, бошқа цехлардагидек, маънавий ва жисмоний эскириб қолган дастгоҳлар анчагина. Уларни янгилаш муддати аллақачон ўтиб кетган. Шу каби цехга келаётган 3-, 14-, 18- цехларнинг маҳсулотлари ҳам баъзан давлат стандарти талабларига тўғри келмай қолиш ҳоллари мавжуд.

МУАММО ВА ҚИЙИНЧИЛИКЛАР

Бирлашма бош инженери **И. П. Велкий:**

— Корхонамиз цехларининг техникавий ва моддий аҳволи фақат юқори сифатли маҳсулотлар ишлаб чиқариш талабларига тўла мувофиқ келади. Техника ва технология узлуксиз такомиллашмоқда. Ҳар бир цех 100 от кучига эга бўлган янги типдаги кўп профилли мукаммал тракторлар ишлаб чиқаришга мослаб реконструкция қилинди, ускуналар янгиланди. Хуллас, бир сўз билан айтганда, шу кунларда биз ҳам Харьков, Челябинск, Волгоград, Минск трактор заводлари қатори юқори сифатли, жаҳон стандартларига мос келадиган трактор, прицеплар ишлаб чиқаришимиз мумкин.

Лекин ўзимизга боғлиқ бўлмаган талай муаммо ва қийинчиликлар бор. Биз олаётган қуйма, бўёқлар, техника, резина буюмлари

шу даражада сифатсизки, бу ҳақда ҳатто гапиришга ҳам уяласан, киши. Лекин ўша корхоналарда ҳам эндиликда давлат қабули ишламоқда. Биз уларнинг амалий ишга тезроқ киришишларини кутяпмиз. Шунингдек, конструктор, технолог каби мутахассислар етишмаслиги сезилмоқда.

Бир қатор цехларда сифат талабларидан келиб чиқиб, янги ускуналар ўрнатиш, дастгоҳларни янгилаш, баъзиларининг қувватини ошириш тадбирлари кўрилаётир.

Ҳали цехларда қиладиган ишларимиз анчагина. Энг муҳими, ишчиларнинг техникага муносабатини ўзгартириш керак. Биз шу йўлдан боришга интиляпмиз. Катта ва кичик хилма-хил тадбирларнинг барчасида давлат қабули вакиллари иштирок этаётгани фойдали бўляпти. Чунки улар фақатгина тайёр маҳсулот сифатини текшириб қолмай, балки сифатли ишлаш шарт-шароитларини ҳам олдиндан чуқур ўрганмоқдалар ва муносабат билдирмоқдалар. Бу жиҳатдан уларнинг сидқидил хизматидан хурсандмиз.

Биз ишлаб чиқаришни ташкил этишда давлат қабули вакиллари билан мустаҳкам алоқада ишламоқдамиз. Айни пайтда улар ўз ишларини план асосида ташкил этишларини ва шунга мувофиқ ишлашларини истардик. Улар аста-секин аниқ иш маромини ўзлаштириб олишларига ишонамиз.

Маҳсулотларнинг давлат қабулига ўтиш ниҳоятда жиддий ва масъулиятли. Маҳсулотларни 100 процент шу усулда январдан бошлаб топшира бошлаймиз. Шу сабабли қолган вақтларнинг ҳар бир дақиқасидан унумли фойдаланиб, назоратнинг янги усулига ўтишга пухта ҳозирлик кўриш керак, деб ҳисобламоқдамиз.

Биз ишлаб чиқараётган тракторлар сифат жиҳатдан жаҳондаги энг мукаммал қишлоқ хўжалик машиналари билан рақобат қила оладиган бўлиши ва бу масалада юксак марраға эришилишига шубҳамиз йўқ.

БАҲАМЖИҲАТЛИК ДАРКОР

«Тошкент трактор заводи» ишлаб чиқариш бирлашмасидаги давлат қабули раҳбари **Р. К. Алиев:**

— Ҳозир тракторсозларнинг деярли ҳар бири янгича шароитда ишлашга ўргатилмоқда. Ишлаб чиқариш технологиясини мукаммал билган одам, албатта, кўнгилдагидек ишлай олади.

Умуман кишилар, айниқса, маҳсулотни ишлаб чиқаришда бевосита иштирок этаётганлар психологиясини, фикр-ўйларини ўзгартирмасдан туриб мақсадга эришиб бўлмайди. Шу сабабли уларнинг ишлаб чиқаришдан манфаатдорлигини ошириш керак.

Қарийб барча цех, участка ва бригадаларда янгича назорат шароитида ишлашга ўтишга бағишланган партия йиғилишлари бўлди. Маҳсулот сифати умумдавлат аҳамиятига молик биринчи даражали вазифа эканлиги ҳар бир ишчига қунт билан тушунтирилмоқда.

Негаки, давлат қабули иш бошлагунга қадар яхши конструкциядаги материаллар ишлатилгани ҳолда ҳам сифати паст трактор ишлаб чиқарилган. Чунки кўп йиллар мобайнида ишлаб чиқаришда назорат бўш бўлган, хўжасизликка йўл қўйилган. Кўпинча конструкторлик чизмаларида ва техника шарт-шароитларида катта нуқсонлар юз берган. Бир сўз билан айтганда сифатга етарли баҳо берилмаган.

Корхонада давлат қабули жорий этилиши билан бирга бу ерда катта ўзгаришлар юз бермоқда. Дастлаб ялпи маҳсулотнинг 30 проценти давлат назоратчилари томонидан текширилган бўлса, эндиликда бу 100 процентга етди. Уч ой давомида маҳсулотларнинг қандайдир нуқсони туфайли қайтиши олдинги 5—7 процентдан 23—36 процентга борди. Бу сифатга талаб кучайганлиги билан изоҳланади. Брак маҳсулот ишлаб чиқаришга йўл қўйган ишчи ҳозирга қадар унинг атиги 30 процентини ўз ҳисобидан тўлаган бўлса, эндиликда ундан брак маҳсулот учун 100 процент ҳақ ундириб олинмоқда.

Биз давлат назоратини йўлга қўяр эканмиз, деярли ҳамма жойдаги истеъмолчиларнинг мулоҳаза, истак ва таклифларини тўла ҳисобга олмоқдамиз. Масала ижобий ҳал этилиши йўлида корхона ишчилари ва мутахассислари билан бирга ишламоқдамиз.

Ҳозир тракторсозлар 263 жойдан хом ашё оладилар. Мамлакат миқёсидаги ягона давлат назорати қарор топиб бораётгани туфайли уларнинг сифати яхшиланиб бормоқда. Масалан, илгари нуқсони кўп бўлган двигатель, гидроцилиндр, резина шина, насос-дозатор сифати бирмунча яхшилангани сезилмоқда. Чунки биз бу ҳақда Владимир, Суджа, Душанба шаҳарларидаги тегишли заводларда ишлаётган ҳамкасбларимизга маълумотнома юбориб, сифатга талабни оширишни илтимос қилдик. Бу ижобий ҳал этилмоқда.

ВАТАНПАРВАРЛИК БУРЧИ

Бирлашмадаги давлат қабули раҳбарининг биринчи ўринбосари **Г. Н. Норейко:**

— Давлат қабули ташкил этилиши билан саноат корхоналарида маҳсулот сифатини яхшилаш сари жуда муҳим қадам қўйилди. Бу партия ва ҳукуматимизнинг халқ хўжалиги ишлаб чиқаришини тўғри ташкил этиш, совет кишилари турмуш фаровонлигини ошириш хусусида қилаётган оталарча ғамхўрлигининг яна бир ёрқин далилидир. Партиямиз қўйган улуғвор вазифаларга кўра маҳсулотлар сифатини ҳамма жойда бутун чоралар билан яхшилашга эришиш ҳаммамизнинг ватанпарварлик бурчимиздир.

Давлат қабулининг жорий этилиши давлат стандарти органларининг ҳаётга, ишлаб чиқаришга бевосита яқинлашгани, меҳнаткаш қаторига кирганлигининг яққол далилидир.

Шу сабабли сифатни текширишда ҳозиргача амал қилиб келинган системани ўзгартириш, такомиллаштириш ва қайта қуриш йўлга қўйилмоқда. Техника назорати хизматининг иши қайта ташкил этилмоқда. Унинг ходимлари оладиган маош эндиликда ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар сифатига боғлиқ бўляпти.

Бизнинг вазифаларимиз Ўзбекистон Давлат стандартлари бошқармаси чиқарган Низомда батафсил баён этилган. Биз давлат аҳамиятига молик ишга ижодий эҳтирос, алоҳида иштиёқ ва масъулият билан ёндошмоқдамизки, бу ижобий натижалар бераётир.

Ҳа, Тошкент трактор заводида маҳсулот сифатини назорат қилишнинг янги босқичига қадам қўйилди. Ўтган ойлар якунлари бу қадам самарали бўлаётганлигини кўрсатиб турибди. Улкан корхона ҳовлисидаги ва тайёр маҳсулотлар майдончаларидаги қатор-қатор чиройли, мукаммал тракторларни кўриб кўзингиз қувонади.

Тошкент тракторсозлари бундан буён ўз маҳсулотлари сифатидан истеъмолчиларни мамнун этиб, совет маркаси шуҳратини оширишга муносиб ҳисса қўшадилар, деб айтишга ҳамма асослар бор.

Суҳбатни **«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири С. ЖЎРАЕВ** ёзиб олди.

• МУТАХАССИСЛАР БОНГ УРАДИ

АРЗОН, САМАРАЛИ УСУЛ

БИОФАБРИКАЛАР ВА БИОЛАБОРАТОРИЯЛАР ҚАНДАЙ ИШЛАМОҚДА?

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини интенсивлаш даражасининг ўсиб бориши —ўсимликларни ҳимоя қилувчи мутахассислар олдига тобора мураккаб вазифалар қўймоқда. Ҳозир уларнинг диққат марказида атроф-муҳитни пестицидлар билан ифлосланишдан сақлашдек муҳим муаммони бартараф этиш вазифаси турибди. Илмий техника тараққиёти шароитида бу масалаларни ҳал этишда ўсимликларни ҳимоя қилишнинг интеграциялашган системасига асосий эътибор қаратилади. Бунда қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалар билан зарарланишдан сақлаш ва ҳосилга химиявий ишлов бериш миқдорини иложи борича камайтириш имконини туғдирувчи биологик метод биринчи даражали роль ўйнайди.

Республикамизда биологик методни қўлланиш даражаси йил сайин ортиб бормоқда. Масалан, бу йил амалга оширилган ҳимоя тадбирларининг ярмидан кўпроғи биологик метод ҳиссасига тўғри келади.

Агар республика бўйича 1981 йилда 1993,6 минг гектар ердаги ўсимликка биологик метод ёрдамида ишлов берилган бўлса, кейинги йилларда бундай майдонлар ҳажми 4 миллион гектарга етди. Биологик лабораториялар сони ҳам ошди. Ёки 1981 йилда 111 та механизациялашган линиялар ўрнатилган 369 та биолаборатория бўлса, ҳозир жойларда 710 та биофабрика ва биолабораториялар ишлаб турибди. Шуларнинг 213 тасида трихограммалар ишлаб чиқарувчи 458 та механизациялашган линия мавжуд.

Наманганда Ўрта Осиёдаги энг йирик трихограммалар кўпайтирувчи тажриба биофабрикаси ишга туширилди. Фабрикада 20 та механизациялашган линия ўрнатилди. Шуни алоҳида таъкидлаш кераккки, Наманган биологик методни жорий қилиш борасида республикада байроқдор областлардан биридир. Область хўжаликларида бир неча йилдан бери қишлоқ хўжалик экинлари трихограммалар ва бошқа энтомофагларни қўлланилган ҳолда ҳимоя қилинмоқда. Бу ерда кемирувчи зараркунандаларга қарши химиявий кураш чораларидан тўла воз кечилди, айниқса, кейинги йилларда ўсимликка ишлов беришда қишлоқ хўжалиги авиациясидан фойдаланилмаяпти.

1985 йилда республикамизда ўсимликларга химиявий усулда 1,4 марта. Наманган областида эса бор-йўғи 0,3 марта ишлов берилди. Областда бу ишда атроф-муҳитга зарарли таъсир этмайдиган олтингугурт кукуни ва шунга ўхшаш химиявий перепаратлар қўлланилганлиги диққатга сазовордир.

Киров районидаги Киров номли, Охунбобоев районидаги Ленин номли, Қува районидаги «Коммунизм» колхозларида пахта ҳосили қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан заҳарли химикатлар ишлатилмаган ҳолда ҳимоя қилинмоқда. Бекободдаги трихограмма кўпайтириладиган хўжаликлараро биофабрикада 6 та механизациялашган линия ўрнатилган бўлиб, яхши натижаларга эришилмоқда. Шу йил бу ерда 6,5 миллион дона габробракон ва 70 килограмм товар трихограммаси олинди. **Бу— барг кемирувчи зараркунандаларга қарши курашда заҳарли химикатларни ишлатмаслик имконини берди.**

Юқори унум билан ишлаётган қатор биолабораториялар тажрибаси хўжалик раҳбарларининг ана шу муҳим ишга алоҳида эътибор бераётганликларини ва биологик усулни қўллаш туфайли жойларда катта иқтисодий самара олинаётганлигини кўрсатмоқда.

Шунга қарамай, айрим колхоз ва совхозларда бу муҳим ишга ҳануз етарли аҳамият берилмаяпти. Қатор хўжаликларда биолабораториялар қурилган бўлишига қарамай, мавжуд қувватлардан самарали фойдаланилмаётир. Натижада бу ерларда ҳамон қимматбаҳо заҳарли химикатлар ишлатилмоқда. Чунончи, Ғалаба районидаги Димитров номли колхоз раҳбарлари хўжалик лабораторияси ишини ўз ҳолига ташлаб қўйишган. Бу ерда энтомофогларни кўпайтириш технологиясига риоя этилмаяпти. Шу боисдан ҳам лабораториядан биоматериаллар сотиб олаётган хўжаликлар трихограммалар самараси пастлиги учун шартнома тузишдан бош тортишаётир.

Қорақалпоғистон АССР ва Навоий областларида ҳам бу соҳадаги ишлар кўнгилдагидек ташкил этилмаган. Навоий области бўйича 100 килограмм уруғдан атиги 185 грамм ситотрог тухуми олинаётир. Бу технологияда кўзда тутилганидан тўрт баравар камдир. Хатирчи районидаги «Москва» колхози биолабораторияси фаолияти айниқса ёмон. Бу ерда 1983 йилда қурилган трихограммалар кўпайтирувчи 2 та механизациялашган линия сув таъминоти ва иситиш системаларининг йўқлиги туфайли ҳамда лаборатория ходимларининг ишга совуққонлик билан қарашаётганлиги сабабли ишламаётир. Лабораторияда бир йилда 2 килограмм ситотрог тухуми ва 370 грамм трихограмма етиштирилди, холос. Колхоз раиси лаборатория ишига қизиқмаётир, аниқроғи, у зараркунанда ва касалликларга қарши курашда химиявий усулни афзал кўрмоқда.

Республикада ўрнатилган 458 та механизациялашган линиянинг 66 таси Фарғона областидадир. Бироқ областда шундай яхши моддий база яратилганлигига қарамай, кўплаб хўжаликларда химиявий усулдан фойдаланиш ҳамон устунлик қилмоқда. **Шу йилги вегетация даврида бу ерда 542 минг гектар ерга химиявий йўл билан ишлов берилди. Бу республикада шу усулда ишлов берилган майдонларнинг тўртдан бир қисмига тенгдир.** Чунки колхоз ва совхозларда ўрнатилган кўплаб механизациялашган линиялар ишламайди ёки уларнинг самарадорлиги жуда паст. Масалан, бу йил ҳар 100 килограмм арпа донидан 327 граммдан ситотрог тухуми олинди. Ваҳолонки, Наманган областида бу кўрсаткич икки баробар кўпдир.

Яқинда «Узсельхозхимия» мутахассислари ва Ўрта Осиё Ўсимликларни ҳимоя қилиш илмий-текшириш институти ходимларидан бир группаси республика областларидаги биолабораторияларни 1986—1987 йиллар қиш даврида ишга тайёргарлигини текшириш ва лозим бўлса уларга амалий ёрдам кўрсатиш учун жойларда бўлдилар.

Текширишда шу нарса маълум бўлдики, **кўплаб лабораториялар қишки иш жараёнларига тайёрланмаган. Техника воситалари қониқарсиз аҳволда. Бинолар иситилмаяпти, электр таъминотида узилишлар бор. Булар эса ҳаво ҳарорати режимининг бузилишига, пировардида, биоматериалларни сақлаш ва ишлаб чиқариш сифатига салбий таъсир қилмоқда. Кўп ҳолларда улар нобуд бўлаётир. Кўплаб хўжаликларнинг раҳбарлари лаборатория жиҳозларини сотиб олишга жуда кам маблағ ажратишяпти, кўпинча ажратишмаётир ҳам.**

Илғор хўжаликлар тажрибаси биолабораториялар мутахассислари учун қулай иш ва маданий маиший шароитлар яратилсагина, юксак самарадорликка эришиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Аммо, айрим колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари бунга етарли эътибор беришмаяпти.

Биолабораторияларнинг мутахассислари илмий-тадқиқот ва лойиҳа ташкилотларига сўрувчи зараркунандалар — шира, беда бити, трипс, ўргимчаккана, фитономусларга қарши биологик усулда кураш олиб боришнинг комплекс системасини ўта сусткашлик билан амалга ошираётганликлари ҳақида эътироз билдирмоқдалар. Чунки, ҳозир —амалдаги биологик кураш усуллари фақат кемирувчи зараркунандаларгагина қарши қаратилгандир.

Бундан ташқари **тайёрланаётган трихограммаларни далаларга механизациялашган усулда тарқатиш масаласи ҳам ҳануз ҳал этилмаётир, бу соҳада қилинаётган ишлар кутилган натижани бермаётир.**

Биолабораториялар ходимлари олдида бугунги кунда ғоят муҳим иш —қишки мавсумга пухта тайёргарлик кўриш вазифаси турибди. Бунинг учун мавжуд бинолар ва иситиш тармоқлари ремонтини тезлатиш, механизациялашган линияларни созлаш, биоматериалларни сақлаш ишларини йўлга қўйиш керак. Зеро, уларни кўнгилдагидек бажарилиши —1987 йилда қишлоқ хўжалик экинларини зараркунандалардан заҳарли химикатларсиз, биологик усул ёрдамида самарали ҳимоя қилиш имконини беради.

М. ЗОҲИДОВ,
«Узсельхозхимия» республика илмий ишлаб-чиқариш бирлашмаси ўсимликларни ҳимоя қилиш бошқармаси бошлиғи ўринбосари.

С. ТРОПИНА.
Бирлашма прогноз бўлимининг бошлиғи.

А. ХУДЗИНСКАЯ,
Бирлашма биологик усул бошқармасининг етакчи агрономи.

ИНТЕРНАЦИОНАЛИЗМ — БАЙРОҒИМИЗ

АФҒОНИСТОНЛИК БОЛАЛАР ЯНГИ ЙИЛГА ҲОЗИРЛИК КЎРИШМОҚДА

Ёш математиклар ва физиклар республика интернат, мактабида ўқиётган афғонистонлик ўқувчиларнинг одатдаги кун тартиби янги йил тайёргарлиги билан янада мазмунли ўтмоқда. Янги йилга ҳали ярим ой қолган бўлса-да, болалар арча ўйинчоқларини ясамоқдалар, эртак томошаларини тайёрламоқдалар, янги йил кийимларини тикиб, қорбобони интизорлик билан кутмоқдалар. Улар бу ерда, Тошкентда қорбобо билан икки марта учрашишди — бундан икки йил олдин интернат илк бор афғонистонлик болаларни ўз бағрига олди. Болалар қорбобо ўзлари билан арча атрофида айланиб, ҳар бирига совға-саломлар берганини яхши эслайдилар. Улар хайрлашув олдидан қорбобога Афғонистонда тинчлик бўлсин, деган ўз орзу-истакларини айтиб, яхши ўқишга ваъда берган эдилар. Ўқувчилар ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Улар ўқишни, ҳисоблашни, ёзишни жуда яхши билиб олдилар. Абдуғофур Девонақул ва унинг кўпгина бошқа тенгдошлари икки йиллик программани бир йилда ўзлаштирдилар. Болалар бўш вақтларида тўгаракларда бажонидил шуғулланишиб, қўшиқ айтишади, рақсга тушишади, кийим-кечаклар тикишади ва расм чизишади.

Бу ерда ўқиётган юз нафар ўғил-қиз ҳар бирининг тақдири — Афғонистонга қарши эълон қилинмаган уруш олиб бораётган кимсалар устидан чиқарилган айбномадир. Интернатда тарбияланаётган болаларнинг ҳар бири ё ота-онасидан ёки яқин қариндошларининг биридан ажраган. Мозори Шарифдан келган ўн тўрт ёшли Абдуғофур Девонақулнинг отаси кооперативга аъзо бўлиб, илгари бойлар хўжайинлик қилган жойдан ер олганлиги учун душманлар уни ўлдиришган. Кобуллик Нуриддин Шиқибнинг отасини каллакесарлар Мозори Шарифдаги заводга юк ташиётган пайтда унинг кўз ўнгида отиб ташладилар. Онаси бу қайғуга бардош беролмай, оламдан ўтди. Нуриддин укаси Шоиб билан бирга Тошкентга келди.

— Мен ўз ҳаётимда иккита катта иш қилдим, яъни Афғонистоннинг истиқболи йўлида жанг қилдим ва болаларни ўқитдим, — деди кобуллик тарбиячи Абдулазиз Машуқжон. — Биз ўзбекистонлик дўстларимиз болаларимизни ўз фарзандларидек меҳрибонлик билан қабул қилганликлари учун улардан ғоят миннатдормиз. Болалар ўз мамлакатининг урф-одатлари ва анъаналарини эсдан чиқармайдилар. Дарс жадвалига ҳар куни дари ва пушту тили киритилган. Бу ерда Афғонистон тарихи ва географиясини ўрганадилар, миллий байрамларни нишонлайдилар. Болалар ўз ватанида рўй бераётган барча воқеалардан хабардор бўлиб турадилар. Уларга бу ҳақда деворий газетада маълум қилинади. Ҳозирча болаларнинг ҳаммаси солдат бўлишни истайдилар. Аммо мен улар фақат тинчлик даври касбини эгаллашларини орзу қиламан.

Болалар ўқишни тамомлаганидан кейин касб-ҳунар эгаллаб, ватанига жўнаб кетадилар. Тошкент интернатларида АДРдан келган 400 га яқин бола ўқитилмоқда.

И. ГРЕБЕНЮК,
ЎзТАГ мухбири.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми республика партия, совет органларида кўп йил самарали ишлаганлиги учун ва туғилган кунига эллик йил тўлиши муносабати билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ҳузуридаги партия контроли комиссиясининг аъзоси ўртоқ Эргаш Раҳмонбердиевич **Иноғомовни** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

МУСТАҲКАМ ПОЙДЕВОРСИЗ

Октябрь районидаги Суслов номли совхоз чорвадорлари сут-товар фермалари учун ғунажинлар боқиш билан шуғулланмоқдалар.

Бир қарашда, бу иш содда ва нафли кўринади, унинг технологияси аллақачон пишиқтирилган. Совхоз хўжаликлардан 10—15 кунлик бузоқларни харид этиб, орадан икки йилдан сал ўтгач, зотли соғин сигирларни сотади.

Шу йил коллектив биринчи марта 300 бош сигир сотишдан иборат давлат плани олди. Коллектив планни ошириб бажарди —ўз хўжалигига ва бошқа жойларга пландагидан 50 бош ортиқ сигир жўнатди.

Шундай бўлгач, бундан фақат қувониш керак эди. Аммо чорвадорларнинг кўринишларида бунинг ифодаси йўқ. Чунки эт центнери билан сут центнерининг таннархи пландагидан икки баравар зиёд эди.

— Хўш, бунга сабаб нима? —деб сўрайди бош зоотехник Г. Холжигитов. Озуқа базасининг етарли эмаслигида. Ҳолбуки, дастлаб қараганда, ем-хашак даламиз керагидан ортиқча —600 гектардан ошади. Унда маккажўхори, рапс беда ва бошқа экинлар етиштиряпмиз.

— Етиштиришга-ку етиштирамиз-а, лекин самараси тузук бўлмаётир —деб гапга қўшилади бош агроном П. Елгонов. —Бу ерларнинг 70 проценти қаттиқ шўрланган. Натижада совхоз четдан ем-хашак харид этишга мажбур бўлмоқда.

Чорвадорлар совхозни рентабелли қилиш резервларини зўр бериб изламоқдалар. Комплекс ҳозирча лойиҳадаги қувватга эришгани йўқ— бу ерда 3 минг бош мол ўрнига атиги минг бош мол боқилмоқда. Шунинг учун ҳам оғилхоналар бўш ётмаслиги учун бу ерда чоғроқ бир сут-товар фермаси ташкил этилди: 110 бош сигирнинг ярми соғилади.

Асосий ишлаб чиқаришдаги мол боқувчилар ҳам дуруст ишлашяпти.

Лекин ҳатто виждонан қилинган меҳнат ҳам вазиятни тубдан ўзгартириб юбора олмайди. Ривожланган озуқа базасигина чорвачиликни ривожлантиришга мустаҳкам пойдевор қўяди ва бунга кафолат бўла олади.

Ю. БОНДАРЕНКО,
ЎзТАГ мухбири.

ДУНЁ ВОҚЕАЛАРИ

МАҚСАД — ФАРОВОНЛИК

— Афғонистон миллий-демократик революциясининг оддий ва аниқ мақсади мамлакатнинг равнақ топишини таъминлаш, афғонлар ҳаётини тубдан яхшилашдан иборатдир, — деди АДР меҳнат ва социал масалалар давлат комитетининг раиси Асадулла КАВЕШ АПН мухбири Борис Ган билан Кобулда бўлган суҳбатда. — Бизга қарши қаратилган эълон қилинмаган уруш мамлакат бюджетининг ярмини олиб қўймоқда.

Шунга қарамай, инқилобдан кейин ўтган саккиз йил давомида биз кўп ишларни амалга оширишга муваффақ бўлдик. Масалан, Афғонистонда ойлик иш ҳақининг энг кам миқдори революция арафасидаги охирги йилга таққослаганда 2,3 баравар ошди. Ҳозир у 3500 афғонини ташкил этади (50 афғони тахминан 1 долларга тенг). Мамлакат тарихида биринчи марта хотин-қизлар эркаклар билан баравар иш ҳақи олишмоқда. Барча давлат ва хусусий корхоналарда 40 соатлик иш ҳафтаси белгиланган, ишчи ва хизматчиларнинг барча тоифалари ҳақ тўланадиган 20 кунлик отпуска олиш ҳуқуқига эга.

Экономиканинг давлат секторига қарашли корхоналар, муассасаларнинг ишчи ва хизматчиларига купонлар берилади. Улар бу купонларга ун, ёғ, чой, сут, совун, газмол каби энг зарур товарларни бозордаги нархлардан бир неча баравар арзон бўлган қатъий баҳоларда сотиб оладилар. Хусусий корхоналарнинг эгалари ана шундай товарларни бозордан сотиб олиш учун ўз ходимларига қўшимча ҳақ тўлайдилар.

Давлат бозор нархларини назорат қилиш учун зарур чора-тадбирлар кўрмоқда. Магазинларнинг эгаларига баҳоларнинг белгиланган миқдорини оширганлик учун жарима солинади, агар улар такрор қоида бузсалар, савдо қилиш ҳуқуқидан маҳрум этиладилар.

Афғонистоннинг аксарият аҳолиси қишлоқ жойларда яшайди ва экономиканинг аграр секторида машғулдир. Инқилобдан кейиноқ миллионлаб деҳқонларнинг катта ер эгалари, феодаллар ва судхўрлардан қарзи бекор қилинди. Дон ва пахтанинг харид нархлари икки марта ошди.

— Революциядан сўнг,— дейди А. Кавеш, — пенсия таъминоти системаси ҳам тартибга келтирилди. Ҳозирги вақтда 50 мингдан зиёд киши пенсия оляпти. Эндиликда пенсия ёши — эркаклар учун 60 ёш, аёллар учун эса 55 ёш қилиб белгиланган. Апрель инқилоби қатнашчилари ва ҳимоячиларига, боқувчисини йўқотган оилаларга, шунингдек, меҳнат қобилиятини йўқотганларга пенсия таъминоти системаси жорий этилган. Умуман, Афғонистон ҳукумати аҳолининг социал таъминотига ҳар йили 3,5 миллиарддан ортиқ афғони ажратмоқда. Яқин йиллар ичида бу рақам яна 2 миллиардга кўпаяди.

Социал соҳадаги ютуқларимиз ҳали жуда оз деб ҳисоблаймиз, — дейди А. Кавеш. — Бироқ бунга биз айбдор эмасмиз. Афғонистонга қарши олиб борилаётган кенг миқёсли агрессия режаларимизни рўёбга чиқаришга халақит бермоқда. АҚШ ва унинг Ғарбдаги баъзи иттифоқчилари ана шундай тажовузкорликка бош бўлиб, уни қўллаб-қувватлаётир. Шунга қарамай, оддий халқнинг турмушини яхшилаш учун биз ҳозиргача амалга оширган ишларнинг ўзиёқ жамиятимизда ижобий ўзгаришлар тобора авж олаётганидан далолат беради.

АПН.

Кобул.

ХАЛҚ САЛОМАТЛИГИНИ КЎЗЛАБ

АФҒОНИСТОН ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ. Мамлакатда Апрель революцияси ғалаба қозонгандан сўнг халқ манфаатларини кўзловчи муҳим тадбирлар амалга оширилди. Жумладан, халқ сиҳат-саломатлигини таъминлаш мақсадида кўрилган чоралар булар орасида алоҳида ўрин тутади. Айниқса давлат программасининг қабул қилиниши соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантириш юзасидан ғоятда, бу соҳада катта силжиш бўлди. Шунга асосан аҳолига кўрсатиладиган бепул медицина хизматини янада кенгайтириш ишлари қизғин тус олди. Она ва болаларнинг саломатлигини яхшилашга алоҳида эътибор бериладиган бўлди.

Ҳозирги кунда мамлакатда медицина тармоқлари анча кенгайди. Кўпдан-кўп поликлиникалар халқ саломатлигини сақлаш борасида фаол иш олиб бормоқда. Мамлакатнинг олис районларида ҳам замонавий ускуналар билан жиҳозланган медицина муассасалари ишламоқда.

Афғонистонда соғлиқни сақлаш ишларини ривожлантиришда совет врачлари ҳар томонлама яқиндан кўмак беришяпти. Улар афғонистонлик ҳамкасбларига ўз тажрибаларини ўргатиш билан бирга меҳнаткашлар сиҳат-саломатлигини яхшилашда ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Шу боисдан ҳам меҳнаткаш халқ уларнинг беминнат хизматларидан мамнун бўлишяпти.

Суратда: Жалолободдаги поликлиникада Краснодар ўлкасидан ишга борган врач Владимир Шкульдетский беморларга тиббий ёрдам кўрсатмоқда.

Л. Портер фотоси.
(ТАСС фотохроникаси).

ССР — АФҒОНИСТОН: Дўстлик кўприклари

— Кўп миллатли санъатингиз усталари эришган ютуқлар билан танишиш имконияти берилганлиги учун Совет Иттифоқидаги дўстлардан кўпдан-кўп миннатдормиз. Уларнинг биз учун ижодий тажрибалари — ажойиб бадиий маҳорат мактабидир, — деди афғон актёри Абдулкарим Жовуд. У ўз ҳамкасби Абдулла Одил билан бирга стажировкадан ўтиш учун А. С. Пушкин номидаги Москва драма театрига келганди. Афғон дўстларнинг йўли пойтахтдан Душанбага ўтади.

АДРлик артистлар ишлайдиган «Кобул нандари» театри бундан бир неча йил аввал Совет мутахассисларининг ёрдами билан барпо этилганди. Яқинда бу коллективга театр реквизити ашёлари совға қилиб топширилди.

Совет — Афғонистон маданий алоқалари самарали ва кўп қирралидир. Кейинги йиллар дўст мамлакатда СССР академик халқ рақс ансамбли ва ўзбек «Лазги» ансамбли, Иосиф Кобзон, Эдита Пьеха, Валерий Леонтьев иштирокидаги артистлар группалари гастролда бўлди. Афғонистоннинг машҳур ижрочи коллективлари солистлари ҳам ҳар йили СССРга келиб концертлар бермоқдалар.

Бу ҳамкорлик 1987 йилда янада ривожланади. Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги шарафига Афғонистон диёрида совет санъати фестивали бўлиб ўтади. Унинг программасига кўра, бир қанча иттифоқдош республикалар етакчи артистларининг ижодий кечалари ўтказилади. Закавказье ранг-тасвир ва графикасининг катта виставкаси ҳам ташкил этилади. Апрель инқилобининг тўққиз йиллиги олдидан дўст мамлакатда ўзбек «Баҳор» ансамблининг гастролларини ўтказиш мўлжалланади.

И. ВЕКСЛЕР,
ТАСС мухбири.

Москва.

САЙЛОВЛАР ВА МОЖАРОЛАР

Бир неча ҳафтадан сўнг Вашингтонда Америка конгрессининг юзинчи, юбилей сессияси ўз мажлисини бошлайди. Конгресснинг вакиллар палатасида ҳам, сенатда ҳам энди кўпчилик демократик партияга мансубдир. Яқинда бўлиб ўтган сайловлардан кейин мавқеларини йўқотган республикачилар энди ҳукумат, Оқ уй томонидан айтиб туриладиган қарорларга муҳр боса олмайдилар. Кучларнинг бундай тақсимланиши 1988 йилги сайловларга, президентлик курсиси учун курашнинг боришига таъсир этмай қолиши мумкин эмас, албатта. Ана шундай курашни эса ҳар иккала партия ҳозирданоқ бошлаб юборган. Сайловлар якунлари демократик партия муваффақиятининг пойдеворига ғишт қўйди, айни вақтда республикачилар учун анчагина қийинчиликлар туғдирди, деб ҳисоблашмоқда бу ерда.

Мазкур сайловлар арафасида юз берган воқеалар ҳам, бугунги кун воқеалари ҳам ана шундай баҳоларнинг тўғрилигини тасдиқлайди. Ҳозир АҚШда Эронга Америка қурол-яроғлари етказиб берилганлиги масаласи атрофида жанжал авж олиб кетди. Қурол-яроғлар етказиб бериш фақат жамоатчилик ва қонунчилардангина эмас, ҳатто ёзишларича... Марказий разведка бошқармасидан ҳам пинҳона амалга оширилган. Демак, сир тутишга арзигулик хунук ишлар юз берган. Бинобарин, президент ва унинг миллий хавфсизлик кенгашидаги ҳамкорлари «терроризмнинг нохушлиги» ҳақидаги Оқ уй баёнотидан бехабар эмасдилар. Улар бу баёнот Эронда америкапараст, қуролли яширин ҳаракатни ташкил этишга бўлган Оқ уйнинг ўз интилишига зид эканлигини ҳам яхши билганлар. Ҳатто, бу махфий операциялар ошкор бўлиб қолгани ва Оқ уй унда ўзининг иштирокини тан олганидан сўнг ҳам Р. Рейган ўзи қилган барча ишлар «хато эмаслигини» таъкидлашда давом этаверди.

Бироқ ўтказилган сўровлар АҚШнинг мақсади «Эроннинг Ироқ билан урушини тўхтатиш» ва гаровга олинганларни озод этиш эканлигига жамоатчилик ишонмаслигини кўрсатди. Вашингтонлик арбобларнинг авантюризми кишиларни чўчитмоқда ва ташвишга солмоқда. Чунки бундай авантюризм АҚШни жаҳоннинг турли районларида бирин-кетин ихтилофларга дучор қилмоқда.

Сайлов кампанияси айни қизиган пайтда никарагуалик контрасларга Американинг «ёрдами» ҳақидаги янги маълумотлар аён бўлиб қолди. Расмий шахслар эса, одатдагидек, бундай «ёрдам» берилганидан бўйин товлашга киришдилар. Лекин контрасларга қурол-яроғ етказиб беришга Марказий разведка бошқармаси бош бўлганлигини мазкур операция ижрочисининг ўзи — Никарагуа осмонида уриб туширилган самолёт учувчиси айтди. Американиклар, деб ёзди ўшанда «Вашингтон пост» газетаси, АҚШнинг Никарагуа низосига аралашувига жуда гумонсираб қарайдилар, чунки унинг иккинчи Вьетнам бўлиши мумкинлигидан қўрқадилар.

Бундан ташқари, сайловлар арафасида АҚШ президенти ва унинг атрофидагилар Рейкьявикда бўлган учрашув якунларига доир ўз фикрларини баён этганларида жамоатчиликни алдашга уринганликлари маълум бўлиб қолди. Оқ уй олий даражадаги учрашув «муваффақиятли якунланди», «стратегик мудофаа ташаббуси» —келгусида ядро қуролларини қисқартиришнинг гарови, деб даъво қилди. СМТ — қуролланиш пойгасини жиловлаш йўлида асосий тўсиқ эканлиги факти эса бузиб кўрсатилди.

Республикачилар «самовий урушлар» стратегияси «хусусиятларини» реклама қилишни ўз сайлов кампанияларининг пойдеворларидан бири сифатида танладилар. Р. Рейган бутун мамлакатни кезиб чиқди. У СМТ —АҚШ миллий хавфсизлигини мустаҳкамлашнинг бирдан-бир тўғри йўли бўлибгина қолмай, балки ишсизлик билан курашда барчани маҳлиё этувчи истиқболларни ҳам очади, деб сайловчиларни ишонтиришга уринди. Президент ўз сиёсий нуфузини қиморга тикиб, сайловларни СМТ бўйича референдумга айлантирди. Аммо у ютқазди.

Хўш, демократик партиячи? Бу партия ҳам сайловлар чоғида ички ва ташқи сиёсатнинг долзарб муаммоларини ҳал этишни белгилашга қодир бирор янги программани илгари сура олгани йўқ. Демократлар ҳозирги республикачи-етакчиларнинг стратегиясига ишонмай қўйган кишиларнинг овозлари эвазига ғалаба қозондилар.

Менинг назаримда, конгрессга сайловлар америкаликларнинг кайфиятларида ҳар иккала партия учун ҳам кутилмаган силжишлар сезилганлигини яққол кўрсатди. Демократлар бунчалик ишончли ғалабага эришишни режалаштирмаган, республикачилар эса бунчалик жиддий мағлубиятни кутмаган эдилар. Хўш, аслида нима бўлди ўзи? Кўпгина шарҳловчилар рейганизм сиёсий тенденция сифатида кўз ўнгимизда тугаб бормоқда, деб таъкидламоқдалар. Бу тенденция ўзини тобора равшанроқ обрўсизлантириб, бадном қилмоқда, деб айтиш тўғри бўлур эди.

Рейганизм иқтисодий жабҳада ўзи ваъда қилган зафарларни келтира олмади. Аммо у фақат «камбағаллик даражаси»дан ҳам хароб яшайдиганларда эмас (бундайлар АҚШда 30 миллиондан зиёд), балки ўрта синфнинг кўплаб вакилларида ҳам норозилик уйғотди. Республикачиларнинг ташқи сиёсати американикларни алдашга бўлган кўплаб уринишлар билан нишонланди. Лекин американиклар маъмурият ўйлаганидай гўл эмас, балки сергак эканликларини кўрсатдилар. Рейган АҚШнинг кўп йиллар мобайнида Совет Иттифоқи билан биронта ҳам жиддий битим тузмаган ягона президенти бўлиб қолмоқда.

Шунинг учун ҳам Америка матбуоти, жамоатчилик фикрини сўраб билиш хизматлари, сиёсатшунослар 1988 йилда бўладиган президент сайловлари ҳақидаги ўз тахминларида ягона бир хулосага келишмоқда. Улар республикачилар ва демократик партиялар, агар ғалаба қозонишни хоҳлашса, ҳозиргидан реалроқ сиёсат йўлини танлашлари керак, дейишмоқда. Бу партиялар шундай йўлни танлашга қодирмилар? Юзинчи сессия чоғида конгрессда ўтказиладиган мунозаралардан сўнг бу саволга дастлабки жавоблар маълум бўлади.

Эдгар ЧЕПОРОВ,
АПН махсус мухбири.
Нью-Йорк.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ДЕЛЕГАЦИЯСИ ХАСКОВОДА

СОФИЯ, 11 декабрь. (ТАСС). Хасково округи билан Тошкент области ўртасидаги дўстлик алоқалари ва ҳамкорлик мустаҳкамланиб бормоқда. Бу шаҳарлар биродарлашганига қарийб чорак аср бўлди. КПСС Тошкент область партия комитетининг қишлоқ хўжалиги бўйича секретари С. Сайдалиев бошчилигидаги биродарлашган область партия делегациясининг Хасково округида бўлиши ниҳоясига етди. БКП Хасково округ комитетида делегация аъзолари азиз меҳмонлардек кутиб олиндилар. Бу ерда партия раҳбарлари тошкентликларга БКП XIII съездининг йўл-йўриқларини Хасково округи аҳолиси юксак меҳнат кўтаринкилиги билан бажараётганлигини гапириб бердилар. Тошкент области вакиллари ўз навбатида меҳнаткашлар янги беш йилликнинг биринчи йили планини қандай бажараётганлари тўғрисида, социал-иқтисодий ривожланишни жадаллаштириш стратегияси республика ва область олдига қўяётган проблемалар ҳақида сўзлаб бердилар. Меҳмонлар Димитровград ва Харманли шаҳарларидаги бир қанча қишлоқ хўжалик объектлари ва саноат корхоналарида бўлиб, меҳнат коллективлари вакиллари билан учрашдилар.

КИМ НИМАГА ҚИЗИҚАДИ?

ВЕЛОСИПЕДДА МАМЛАКАТ БЎЙЛАБ САФАР

Нина Дмитриевна Тошкентда қисқа муддатга тўхталди. Унинг велосипедда Карелия АССР Кемь шаҳридан Тинч океани соҳилларига қараб сафарга чиққанига қарийб икки йил бўляпти. У бу саёҳатини ҳаётимиздаги энг муҳим саналар: Ғалабанинг 40 йиллиги, партия XXVII съезди, ВЛКСМ XX съезди ва Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишлаган. Болтиқбўйи, Закарпатье, Кавказ, Ўрта Осиё, Қозоғистон, Сибирь, Забайкалье, Узоқ Шарқ бўйлаб қилинган сафар ортда қолди.

Энди орқага қайтиш керак. Н. Д. Баженова Москвага — ёшларнинг Бутуниттифоқ анжуманига шошиляпти. Бу жасур аёлга берилган биринчи савол шундай бўлди:

— Олтмиш саккиз ёшингизда бундай машаққатли саёҳатга қандай журъат этдингиз?

— Кексалик халақит бермайди, — жилмаяди Нина Дмитриевна, —аксинча ёрдам беради. Исбот керакми? Спорт билан шуғуллансангиз, ҳар қандай ёшда ҳам соғлом ва кучли бўласиз

— Спорт билан анчадан бери шуғулланасизми?

— Ёшлигимдан. Чанғи учишни севаман. Бизнинг Карелия қиши ўзгача. Кекса-ю ёш чанғи учади.

— Велосипед-чи?

— Мана, ўн йил бўляпти, ундан ажралмайман.

.... Ўн бир йил аввал Нина Дмитриеванинг бошига кулфат тушди. Оғир жароҳагланиб, мажруҳ бўлиб қолиш хавфи туғилди. У қўни-қўшниларнинг, «Энди уйда ўтир», деган сўзларига:

— Нима учун мен чанғидан, пиёда сайрдан воз кечишим керак? —деб кескин жавоб берди. —Асло ундай бўлмайди!

Нина Дмитриевна ишни бадантарбиядан бошлади. «Аста-секин машғулотлар ҳажмини ошириб борди. «Моржлар» секциясига ёзилди. Кўпроқ пиёда юришга зўр берди. Кейин эса велосипед билан қизиқди.

Спорт ўз кучини кўрсатди. Касаллик чекинди. Н. Д. Баженова руҳланиб, велосипедда биринчи марта узоқ сафарга —Ўрта Осиёга йўл олди.

— Бу машқ тариқасидаги поход эди, —хотирлайди онахон. —Ана ўшандаёқ мамлакатимизни у бошидан бу бошигача айланиб чиқишни ўйлаб қўйгандим.

— Олган таассуротларингиз битта китобга сиғса керак!

— Ҳаммасини ёзиб боряпман, —Нина Дмитриевна шундай дея сафар халтасидан қалин дафтарни олди. —Қаерда бўлдим, нимани кўрдим, ким билан учрашдим, барчаси қайд этилган.

Баженова бу билан чеклангани йўқ. У кўрганларини чизиб ҳам борди. Салкам ўнта альбомга жо бўлди бу расмлар. Суратларда Кавказ тоғларини, Ўрта Осиё саҳроларини, Забайкальенинг ям-яшил тайгасини, Амур тепаликларини, Сахалин вулқонларини ва океан узра чарх ураётган оқ чарлоқларни кўриш мумкин.

— Нина Дмитриевна, Тошкент сизда қандай таассурот қолдирди?

— Биринчи куни шаҳарни пиёда бир неча соат айланиб чиқдим. Мен кўп шаҳарларни кўрганман. Аммо, Тошкент энг гўзал шаҳарлардан, бири, деб айта оламан. Унда ажойиб ва меҳрибон одамлар яшашаркан. Нотаниш икки қиз менга гул совға қилганини ҳам ҳеч унута олмайман.

— Сиз Кемга қайтгач, нима қилмоқчисиз?

— Янги саёҳатга тайёргарлик кўраман.

Суратда: Н. Д. Баженова Тошкентда.

С. Величкин фотоси (ЎзТАГ).

ОБЛАСТЬ ТЕАТРЛАРИДА АҲВОЛ ҚАНДАЙ?

ТУРҒУНЛИК

Қайта қуриш, туб бурилишлар босқичи адабиёт ва санъат ходимлари олдига янги, юксак талабларни қўймоқда. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети III пленумида театр санъатини ривожлантириш, унинг тарбиявий ролини янада кучайтириш масаласига алоҳида аҳамият берилди. Хўш, Хоразм театри фаолияти замон талаби даражасига кўтарилганми? Коллективда вазият, ижодий муҳит қандай аҳволда?

Ушбу саволларга жавоб излаб, театр ҳаёти ва фаолияти билан қизиқдик. Бир қарашда ишлар жойидадек кўринади. Янги драмалар, комедиялар саҳналаштириляпти, концертлар репертуари бойимоқда, гастроллар муваффақиятли ўтаётир.

Рус ва чет эл классик драматургиясининг энг яхши намуналари, совет драматургларининг қатор асарлари саҳналаштирилиб, томошабинларга тақдим этилди. Улар орасида А. С. Пушкин, Н. В. Гоголь, А. Н. Островский, В. Шекспир, Ф. Шиллер асарлари, шунингдек, таниқли ўзбек драматургларидан Уйғун, Яшин, Собир Абдулла, Иззат Султон, Абдулла Қаҳҳор ва бошқаларнинг замонавий мавзулардаги драмалари бор.

Театр эришган ютуқлардан кўз юммаган ҳолда, ана шу ютуқлар соясида жиддий нуқсонлар яшириниб ётганлигини, санъат мухлислари ижодий коллективнинг ишидан мутлақо қониқмаётганлигини дангал айтиб ўтмоқ керак. Бу ерда соғлом, жўшқин ижодий муҳит қарор топмаган, ютуқлардан мағрурланиш, турғунлик кайфияти ҳукм сурмоқда. Натижада театрнинг аввалги шуҳрати сўниб боряпти.

Театрнинг янги биноси — ҳашаматли санъат кошонаси қурилганига ўн йил бўлди. У 750 кишилик томоша залига эга. Одатда спектакллар намойиш қилинганида, ўринларнинг кўпчилиги бўш туради. Стадионларда томошабинлар сони ва тушум бўйича белгиланган планлар сурункасига бажарилмаётир. Театр маъмурияти бунга кўникиб қолган.

— Нима ҳам қилардик. Реклама ва афишаларнинг нафи тегмаяпти. Одамлар театрга кам келишади, — дейди театр директори Раҳимбой Матниёзов.

Бу эътирофнинг замиридаги аччиқ ҳақиқатни тан олиш ва ўз номи билан аташ керак: кишилар театрдан узоқлашаётган, спектаклларни кўришни хоҳламаётган экан, айб уларда эмас, албатта. Бозори касодга учраган мол учун харидор масъул бўлмаганидек, саҳна асари назар-эътибордан қолгани учун томошабинга таъна қилиш мутлақо ўринсиз. Бунинг сабаби битта: тақдим этилган ижодий маҳсулот одамларга манзур бўлмаётир.

Очиғини айтганда, замондошларимиз қалбига ҳамоҳанг, ҳаёт ҳақиқати ва проблемалари ўз аксини топган, бугунги томошабиннинг савияси, эстетик диди, маънавий дунёси талабларига жавоб берадиган баркамол асарлар саҳнада камдан-кам. Кейинги даврда саҳналаштирилган «Соат 3 дан 6 гача», «Аҳмад ва Оқбилак», «Остона» каби драмалар, «Ҳижрон», «Икки бойга бир малай» сингари комедияларни кўришга ҳам томошабинларда иштиёқ камайди. Бунда гап — асарнинг тематик актуаллиги, ғоявий-бадиий савиясидагина бўлиб қолмай, балки, образларнинг тўлақонли талқини ва актёрларнинг ижрочилик маҳорати қай даражада эканлиги устида ҳам боряпти. Эски қолипдан, андозабозликдан чиқа олмаслик, изланиш ва новаторлик етишмаслиги спектаклларда кўзга ташланиб туради.

Область маданият бошқармасига берилган ва театр директори имзо чеккан справкада шундай сатрлар бор: «Кейинги икки йил ичида театрнинг молиявий-хўжалик фаолияти сезиларли даражада яхшиланди». Бу фикрнинг исботи учун баъзи кўрсаткичлар бўйича рақамлар келтирилади.

Ҳисоботларга кўра, ўтган йили томошабинлар сони 220 минг ўрнига 227 минг кишидан ошган, тушум миқдори 180 минг сўм ўрнига 190 минг сўмдан кўпроқни ташкил этган. Бу йилги ўн ойлик план ҳам спектакль ва концерт қўйиб бериш, тушум ва томошабин сони бўйича анча ошириб бажарилган.

— Томошабинларнинг театрга келиши камайиб кетган бўлса, планни қандай қилиб бажардингиз?

— Биз одамлар ҳузурига боряпмиз. Қандай қилиб бўлса ҳам планни бажариш керак-ку. Қишлоқларга чиқиб, спектакллар кўрсатаётирмиз, — дея тушунтирди театр директори.

Бу ташаббус дуруст. Қишлоқ меҳнаткашлари олдида чиқиш керак, албатта. Аммо бу ерда масаланинг бошқа жиҳати бор. Асосий саҳнада план тўлмагани учун сайёр спектакллар ҳадеб қишлоқ кезади. Аҳвол шу даражага бориб етганки, қандай қилиб бўлса ҳам план бажаришнинг бу усулини ишга солишда расмиятчилик, кўзбўямачилик фактларига йўл қўйилган.

Рақамларга эътибор қилинг: ўтган йилнинг 20 августидан 8 сентябригача қишлоқларда 82 та спектакль кўрсатилиб, колхозлардан 59 минг сўмдан ортиқ пул ундирилган. Бунинг ярмидан кўпроғи сентябрнинг биринчи ҳафтасига тўғри келади. Бошқача айтганда, кунига 5 тадан спектакль намойиш қилинган. Бунга ақл бовар қилмайди. Қолаверса, театр бундай имкониятга эга эмас.

Ҳисоботда яна қуйидаги рақамлар келтирилади: область хўжаликларида 9 сентябрдан 5 октябргача 40 та спектакль қўйилган, бундан келган тушум миқдори 28,9 минг сўм. Қизиғи шуки, ана шу кўрсатилган кунларда театр отпускада эди. Бу тариқа кўзбўямачиликни ҳеч қандай важ-карсон билан оқлаб бўлмайди. Область халқ контроли комитети молия-хўжалик фаолиятида йўл қўйилган хатолар учун театр директори Р. Матниёзов, бош бухгалтери Ф. Султоновани жазолаганлигига сабаб ҳам шу.

Қишлоқ клубларида, дала шийпонларида баъзан спектакль, кўп ҳолларда драма ва комедиялардан парчалар кўрсатилганлигини инкор қилмоқчи эмасмиз. Лекин «хўжакўрсин»га берилган бундай лавҳа ва эпизодлар спектакль ўрнини боса олмайди-ку? Хуллас, ҳисоботлардаги чалкашлик, қўшиб ёзиш ва кўзбўямачилик фактлари умумий ишга жиддий зарар етказмоқда. Софдиллик, принципиаллик, ўзаро талабчанлик ўрнини хизмат вазифасига, ижтимоий бурчга совуқ муносабат, нуқсонларга муросасозлик, пассивлик эгаллаган. Коллективда ноаҳиллик, такаббурлик каби салбий ҳолатлар юзага келган.

Бошланғич партия ташкилоти (партбюро секретари Р. Матқурбонов) вазиятни соғломлаштириш, коллектив ўртасида сиёсий-тарбиявий ишни кучайтиришда изчиллик, қатъият кўрсатмаётир. Ташкилот ҳисобидаги 23 коммунистнинг кўпчилиги пенсионерлардан иборат. Кейинги 8 йил мобайнида КПСС сафига фақат бир киши қабул қилинган, холос. Топширилган участка учун коммунистларнинг масъулияти, активлиги оширилмаётир, партия йиғилишлари юзаки ўтади, қабул қилинган қарорлар қоғозда қолиб кетяпти. Урганч шаҳар партия комитети бошланғич партия ташкилотининг жанговарлигини ошириш, санъаткорлар ўртасида партиявий таъсирни, ғоявий-тарбиявий ишни кучайтириш масаласига етарли эътибор бермаётир.

Бадиий кенгашнинг фаолиятида ҳам расмиятчилик ҳукм сурмоқда. Конкрет фикр, ижодий мубоҳаса ўрнини сафсатабозлик оляпти, спектакллар муҳокамаси малакали таҳлилсиз, кўнгилчанлик вазиятида ўтмоқда, танқид ва ўз-ўзини танқид, ишчанлик, ҳужумкорлик руҳи сезилмайди. Бадиий кенгаш ҳам, театр дирекцияси ва партия ташкилоти ҳам кундалик ташвишлар билан ўралашиб қолганлар. Санъатнинг, театрнинг истиқболи тўғрисида қайғуриш, узоқни кўзлаб иш кўриш эътибордан четда.

Ёш ижодкор ўринбосарларни тарбиялаб вояга етказиш соҳасида системали, планли иш олиб борилмаётир. Бош режиссёр И. Ниёзматов, режиссёр Ҳ. Исломов, тажрибали актёр-актрисалар М. Бобожонов, Х. Ортиқов, Г. Раҳимова, О. Бобожонов, Ш. Рамазонова ва бошқалар ижод сирларини ёшларга ўргатишда кўп иш қила оладилар. Афсуски, улар ўзларининг қобилияти ва имкониятлари даражасида ишлаётганлари йўқ. Яхши анъаналарни ривожлантириш, мураббийлик ҳаракати суст. Рассом-постановкачи, балетмейстер штатлари бир неча йилдан буён бўш турибди. Область маданият бошқармаси ижодкор ёшларни ўқитиш, тарбиялаш, театрни малакали кадрлар билан мустаҳкамлашга эътиборсиз қараб келмоқда.

Хоразм азалдан санъат усталари макони. Социалистик тузум, партия ва ҳукуматимиз санъат булоқларининг мавж уриши учун кенг имкониятлар яратиб бермоқда. Ҳаёт санъат ходимларини янгича ишлашга даъват этяпти. Огаҳий номидаги область музикали драма ва комедия театри ишида кескин бурилиш ясаш, ижодда турғунликка ва пассивликка қатъиян барҳам бериш, театр фаолиятини қайта қуриш, давр талаби асосида тубдан яхшилаш тадбирлари амалга оширилиши лозим.

Ф. ЗОҲИДОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

САНЪАТГА БАХШИДА УМР

Улуғ Октябрнинг 70 йиллиги арафасида Ўзбекистон театрларида «Октябрь билан йўғрилган ижод» шиори остидаги кечалар туркуми ўтказилади. Ана шундай кечалардан бири Муқимий номли ўзбек Давлат музикали театрида ўтказилди.

Кеча қатнашчилари ўз умрининг эллик йилини театр санъатига хизмат қилишга бағишлаган Ўзбекистон ССР Халқ артисти Маҳмуджон Ғафуровни шарафладилар. У ярим аср давомида икки юзга яқин роль ижро этди. Артистнинг ижоди республика театр санъати тарихидаги муҳим босқичлар билан чамбарчас боғланган. Ҳозир эса 70 ёшли саҳна ветерани ўз коллективида бир гуруҳ ёш артистларни оталиққа олиб, завод цехларида, қурилиш майдонларида, колхоз ва совхозларда тез-тез бўлиб туради.

Ижодий кечада артист томошабинларга айниқса манзур бўлган спектакллардан парчалар намойиш этди.

(ЎзТАГ).

Редактор Л. ҚАЮМОВ.

ЗАНГОРИ ЭКРАН ҲАФТАЛИГИ

15 декабрь, душанба

МТ-I. 9.00 — Время. 9.50 — Саёҳатчилар клуби. 10.50 — Мультфильм. 11.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Ҳужжатли фильм. 15.35 — Концерт залида ўқувчилар. 16.20 — Гандбол. Жаҳон чемпионати. Финал. 16.55 — Онамларнинг мактаби. 17.25 — Горнчилар, қаердасиз! 17.55 — Агросаноат: бугун ва эртага. 18.25 — Рус тўйи ҳақида хотиралар. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 19.55 — Даврани кенг олинг. 21.30 — Время. 22.00 — Муаммолар — изланишлар — ечимлар. 24.00 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Тарих. 10.05 — Рус тили. 11.05 — Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 11.35 — В. Маяковский. «Владимир Ильич Ленин» поэмаси. 12.05 — Илмий-оммабоп фильм. 13.10— Ўқитувчи экрани. 13.30 — Тарих. 14.00 — Музика қандай яратилади. 15.15 — Пушкин поэзияси оламида. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.45 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 19.45 — Халқаро панорама. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Ҳужжатли фильм. 20.55 — «Декабрь оқшомлари». Концерт. 21.30 — Время. 22.00 — «Дарахтлар катта эди». Бадиий фильм. 23.30 — Чана спорти. Жаҳон кубоги.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ватанимни шарафлайман. 8.20 — Ота-оналарга болалар ҳақида. 8.30 — Ахборот. 17.00 — Ҳужжатли фильм. 17.20 — Қизиқувчилар экрани. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 —Ўқувчилар бригадасида. 18.45— Мультфильмлар. 19.05 «Ёшлик». 19.30—Ахборот. 19.45 — Телефильм. 20.00 — Бир актёр театри. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Фильм-концерт. 21.20 — Телефильм. 21.30 — Время. 22.00 — «Қуролсиз ва ёлғиз». Бадиий фильм. 23.15 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — «Юлька». Бадиий фильм. 21.30 — Время. 22.00 — ФРУНЗЕ. «Бетховен ҳаёти кунлари». Бадиий фильм.

16 декабрь, сешанба

МТ-I. 9.00 — Время. 9.45 — Горнчилар, қаердасиз! 10.15 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 11.15 — «Россиянинг шаҳарлари». Концерт. 11.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.50 — Баскетбол. «Динамо» (М) — «Динамо» (Тб). 16.30 — Поэзия. 17.00 — Ленинград давлат филармонияси академик симфоник оркестрининг торли квартети ижросида квартет. 17.30 — Хоккей. Халқаро турнир. ЧССР—Швеция. 19.45 — Татар халқ қўшиқларидан концерт. 20.00 — СССРда хизмат кўрсатган спорт мастери Ю. Власов билан учрашув. 21.30 — Время. 22.05 — «Акунк» фольклор ансамбли ижро этади. 22.15 — Хоккей. Халқаро турнир. СССР—Канада.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Ҳужжатли фильм. 9.35 Тарих. 10.05 — Француз тили. 11.05 — Ильмий-оммабоп фильм. 11.35 — Тарих. 12.05— Шахмат мактаби. 13.05— Табиатшунослик. 13.25 — География. 13.55 — Янка Купала поэзияси. 15.15 — Пушкин поэзияси оламида. 16.15 ва 18.30— Янгиликлар. 18.45 — Ритмик гимнастика. 19.15 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 20.00 — Музикали киоск. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Здоровье. 21.30 — Время. 20.05 — «Оилавий сирлар». Бадиий фильм.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Пионер телетайпи. 8.10 — Ҳужжатли фильм. 8.30 — Ахборот. 16.35 — Физика. 17.05 — Телефильм. 17.30 — Ўқитувчи экрани. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Тенгдош. 18.55 — Мультфильм. 19.10 — Москва Халқаро савдо марказида Ўзбекистон кунлари. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Интернационал дўстлик клуби. 20.20 — Манзарали фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Рақсларида ҳаёт нафаси. 21.30 — Время. 22.05 — «Эркаклар ёнингда бўлганда». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.35 — «Сеҳрли саргузашт». Бадиий фильм. 20.40 — Телефильм. 20.55 — Яхши кайфият хизмати. 21.30 — Время. 22.05 — ДУШАНБА. «Куз ойи тўйлари». Бадиий фильм.

17 декабрь, чоршанба

МТ-1. 9.00 —Время. 9.45 — Ҳужжатли фильм. 10.05 — «Сўнгги репортаж». Бадиий фильм, 1-серия. 11.10 — Концерт залида — мактаб ўқувчилари. 11.55 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.15 — Ҳужжатли фильм. 16.35 — СССР давлат академик симфоник оркестрининг виолончелистлар ансамбли чалади. 17.00 — Шу куннинг почтаси. 17.30 — Хоккей. Халқаро турнир. Швеция — Канада. 19.45 — Винница шаҳрининг «Кобзари» фольклор ансамбли ижро этади. 19.55 — Давлат қабули: Москвадаги «Монометр» заводида сифат муаммолари. 20.25 — «Сўнгги репортаж». Бадиий фильм, 1-серия. 21.30 — Время. 22.05 — «Бир кабинетда икки хил қараш». Телеспектакль. 23.05 — Дунё воқеалари. 23.20 — Дунё ва ёшлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — Жамиятшунослик. 10.05 — Немис тили. 11.05 — Астрономия. 11.35 — Умумий биология. 12.05 — Сиз яратган боғ. 13.05 — Байроннинг романтик театри. 14.35 — XIX асрнинг биринчи ярмида рус тасвирий санъати. 15.15 — Қишлоқ янгиликлари. 16.15 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — Ҳужжатли фильм. 19.15 — Унутилмас музикали учрашувлар. 20.30— Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Илмий-оммабоп фильм. 21.05 — «Дукат» фабрикаси клубининг фольклор ансамбли ижро этади. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.15 — Хоккей. Халқаро турнир. СССР — Финляндия.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Ижод ва изланиш. 8.30 — Ахборот. 8.50 — Телефильм. 16.35 — Математика. 17.05 — Телефильм. 17.30 — «Абитуриент — 87». 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Болалар учун концерт. 18.45— Ҳужжатли фильм. 19.05—Ўзбекистон стомотологлари II съезди делегатлари билан учрашув. 19.30 — Ахборот. 19.45 —Халқ контроли экрани. 20.15 — Ҳужжатли фильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — «Деҳқон қўллари». Музикали программа. 21.30 — Время. 22.05 — Кино усталари. СССР халқ артисти Р. Пирмуҳамедов. 23.00 — Бугун оламда нима гап?

УзТВ-II. 19.35 — Совет хотин-қизлари. Кинопрограмма 20.15 — Пионер телетайпи. 20.25 — Ритмик гимнастика. 20.45 — Улуғ Октябрь социалистик революциясининг 70 йиллигига бағишланган халқ ижодиёти II Бутуниттифоқ фестивали. 21.30 — Время. 22.05 — ФРУНЗЕ. К. Орозов номли Қирғизистон давлат филармонияси ва халқ чолғу оркестрининг 50 йиллигига бағишланган концерт.

18 декабрь, пайшанба

МТ-I. 9.00 — Время. 9.45 — «Сўнгги репортаж». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Ҳужжатли фильм. 15.45 — «Сувенир» рус халқ чолғулари ансамблининг концерти. 16.10 — Мухбирларимиз ҳикоя қиладилар. 16.40 — Р. Гажиев қўшиқлари. 17.10 — Ҳозирги дунё ва ишчилар ҳаракати. 17.40 — ...16 ёшгача ва ундан катталар. 18.30 — Сўзни амалда иш билан оқла. 19.15 — Дунё воқеалари. 19.30 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — «Сўнгги репортаж». Бадиий фильм, 2-серия. 21.30 — Время. 22.05 — СССР халқ артисти Ю. Темирканов билан учрашув. 23.05 — «Ватан ёдгорликлари». Тельальманах. 23.55 — Дунё воқеалари.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 —Теварак-атроф билан танишиш. 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Испан тили. 10.55 — Илмий-оммабоп фильм. 11.05 — Жамиятшунослик. 11.35 — Зоология. 12.00 — Илмий-оммабоп фильм. 13.00 — Тарих, 13.30 — Ўқитувчи экрани. 14.20 — Тилла жавон. 14.50 — «Тонггача омон қолсак». Бадиий фильм. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». 19.50 — В. Прокушева куйлайди. 20.20 —Ровесник. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45 — Тасвирий санъат. Шарҳ. 21.30 — Время. 22.05— Халқ куйлари. 22.20 — Хоккей. Халқаро турнир, Финляндия — ЧССР.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Беш йиллик одимлари. 8.30 — Ахборот. 8.50 — Телефильм. 16.35 — Фильм-концерт. 17.30 —География. 18.00 — Янгиликлар. 18.10 — Болалар учун фильм. 18.20 — Озиқ-овқат программаси амалда. 18.50 — Орган куйлари кечаси. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Кулги кечаси — аския. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Мақом кечаси. 21.30 — Время. 22.05 — Қайта қуриш: муаммо ва изланишлар.

УзТВ-II. 19.35 — Телевизион театр почтаси. 20.55 — Чорвадорларнинг қишки юмушлари. 21.30 — Время. 22.05 —ФРУНЗЕ. «Отелло». Бадиий фильм.

19 декабрь, жума

МТ-I. 9.00 — «Время». 9.45 — Ҳужжатли фильм. 10.05 — «Сўнгги репортаж». Бадиий фильм, 2-серия. 11.10 — Дунё ва ёшлар. 11.45 ва 15.00 — Янгиликлар. 15.20 — Камер оркестри ижросида торли оркестр ижроси учун серенада. 15.55 — «Бизнинг ҳовлимизда яшовчи Билмасвой». Бадиий фильм, 1-серия. 17.00 — «Ҳамдўстлик». 17.30 —Хоккей. Халқаро турнир. ЧССР — Канада. 20.00 — Телевизион киноклуб. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.15 — Хоккей. Халқаро турнир. СССР — Швеция.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35 — М. Ю. Лермонтов. «Бородино». 9.55 — Илмий-оммабоп фильм. 10.05 — Инглиз тили. 11.00 — Умумий биология. 11.35 — География. 12.05 — Давлат қабули: сифат учун кураш 13.05 — Халқ ҳунармандчилиги. Каштачилик. 14.35 — Шанба ота-оналар куни. 16.05 ва 18.30 — Янгиликлар. 18.50 — «Буратино». Фильм-спектакль. 20.00 — Сиз яратган боғ. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.45 — Фан ва техника. 20.55 —Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 21.30 — «Время». 22.05 — «Яхши хислатли ёмон одам». Бадиий фильм.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — «Салом, кичкинтойлар!» 8.00 — Ёшлик студияси кўрсатади. 8.20 — Телефильм. 8.30 — Ахборот. 8.50 — Телефильм. 16.35 — Рус адабиёти. 17.05 — Болалар учун фильм. 18.00 — Янгиликлар. 18.15 — Мультфильм. 18.25 — Хўжалик механизмини такомиллаштириш — иқтисодий тараққиётнинг муҳим омили. 18.50 — Ёзувчи ва замон. 19.30— Ахборот. 19.45 — Инсон ва замин. 20.15 — Телефильм. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Ўзбек куйларидан концерт. 21.30 — Время. 22.05 — «Оцеола». Бадиий фильм.

УзТВ-II. 19.35 — «Кичик боланинг катта ташвиши». Бадиий фильм. 20.40 — Ритмик гимнастика. 21.00 — Транспорт ва йўловчи, 21.30 —Время. 22.05 — **Душанба.** «Қадимги оҳангларда». Бадиий фильм.

20 декабрь, шанба

МТ-1 9.00 — Время. 9.45 — — Нега ва нима учун? 10.15— В. Тормис. Латиш бурдон қўшиқлари. 10.30 — Тасвирий санъат. 11.15 — «Ўртоқ қўшиқ». Бутуниттифоқ телеконкурси. 12.15 — Давр ва ўзим ҳақимда. 12.40 — «26 Боку комиссарлари». Бадиий фильм. 14.35 — Дунё воқеалари. 14.50 Ҳайвонот оламида. 15.55 — «Ҳамма учун ва ҳар бир киши учун». 16.55 — «Экран усталари». 17.55 — Қадрдон пойтахтим. 19.05 — «ГОЭЛРО»га суиқасд». Бадиий фильм, 1 ва 2-сериялар. 21.30 — Время. 22.05 — «Масхарабозлар дуэти». Ю. Никулин ва М. Шуйдин. Эстрада-цирк томошалари. 23.15 — «Романс ларзага солди». В. Пак ижросида қўшиқлар. 00.30 — Янгиликлар.

МТ-II. 9.00 — Гимнастика. 9.20 — Илмий-оммабоп фильм. 9.35 — Ритмик гимнастика. 10.20 — Тонгги почта. 10.50 — Саёҳатчилар клуби. 11.50 — Белоруссия телевидениесининг программаси. 13.10 — «КВН—86». 15.10 — Кинопанорама. 16.40 — Замондошларимиз музикаси. 17.40— «Тоғдаги учрашув». Кинокомедия. 19.00 — «9-студия». 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар. 20.50 — Спорт ва шахс. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳужжатли фильм. 22.15 — Хоккей. Халқаро турнир. Швеция—Финляндия.

УзТВ-II. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Салом, кичкинтойлар! 8.00 — Мактаб ўқувчилари учун. 8.10 — Телефильм. 8.20 — Тонгги тароналар. 8.30 — Ахборот. 8.50— Телефильм. 9.00 — Время. 9.40 — Ёшлик. 10.10—Мультфильм. 10.20 — Саломат бўлинг! 10.50 — Касаба союзлари — коммунизм мактаби. 11.20 —Собит Раҳмон. «Ҳижрон». Спектакль. 12.50 — Илмий-оммабоп фильм. 13.10 — Ёш ижрочилар концерти. 13.50 — Шарқ синдроми. Ҳужжатли фильм. 18.05 — «Ғаройиб саргузашт». Қўғирчоқ фильм. 18.15 — Санъат ғунчалари. 19.00 — Элга хизмат: талаб ва таклиф. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Илмий-оммабоп фильм. 20.15 — Телефильм. 20.30 —Ахборот 20.50 — «Рақс гулдастаси». «Баҳор» халқ рақс ансамблининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — Ҳажвий ҳикоялар.

ДУШАНБА. 18.00 — Пионерлар маршда. 18.30 — Реклама. 18.40 — Телетеатр. 19.30 — Новости. 19.50 — Телефильм. 20.30 — Ахбор. 20.50 — «Бўстон III» халқ ижодиёти республика телевизион фестивали. 21.30 — Время. 22.00 — Телевизион фестивалнинг давоми.

21 декабрь, якшанба

МТ-I. 9.00 — Время. 9.50 — Ритмик гимнастика. 10.15 — «Спортлото». 10.25 — Ҳужжатли фильм. 10.35 — Будильник. 11.05 — Совет Иттифоқига хизмат қиламан! 12.05 — «Тонгги почта». 12.35 — Саёҳатчилар клуби. 13.35— Музикали киоск. 14.05 — Қишлоқ янгиликлари. 15.05 — Здоровье. 15.50 — Мультфильм. 16.10 — Қаҳрамон шаҳар Одессада солдат қўшиқлари фестивали. 18.25 — Халқаро панорама. 19.10 — Агар соғлом бўлай десанг. 19.25 — Сибирь жилолари. 20.05 — Мультфильм. 20.15—«ГОЭЛРО»га суиқасд». Бадиий фильм, 3-серия. 21.30 — Время. 22.05— Хоккей. Халқаро турнир. СССР — ЧССР.

МТ-II 9.00 —«Зарядкага сафланинг!» 9.20 — «Тоғдаги учрашув». Бадиий фильм. 10.40 — Машҳур асарлар. Машҳур ижрочилар. 11.20 — Ҳужжатли фильм. 11.35 — Украина телевидениеси программаси. 13.05 — «Авторалли — 86». 13.35 — «Севимли Ватаним менинг» фотоконкурсининг очилиши. 13.50 Дунё ва ёшлар. 14.25 — Жаҳон музика маданияти хазинасидан. 15.00 — Мўъжизасиз-мўъжизалар. 16.00 — Хоккей. Халқаро турнир. Канада — Финляндия. 18.15 — Мультфильм. 18.35 — «Революция туфайли туғилган» Бадиий фильм. 6-серия. 20.05 — СССР Иттифоқи давлат академик Большой театри балети артистларининг чиқиши. 20.30 — Хайрли тун, кичкинтойлар! 20.45—Давлат Волга рус халқ хорининг концерти. 21.30 — Время. 22.05 — М. Мусоргский. Романслар ва қўшиқлар. Фильм-концерт.

УзТВ-I. 7.25 — Ритмик гимнастика. 7.50 — Ҳужжатли фильмлар. 8.30 — Ахборот. 8.50 — Телефильм. 9.00 — Время. 9.40 — Биргаликда куйлаймиз. 10.05 — Врач маслаҳати. 10.15 — Истеъдод. 10.35 — Светофор. 11.35 «Ёшлик». 12.05 — Шахмат мактаби. 12.35 — Хўжасизликка қарши кураш. 13.05 — Халқ оғзаки ижоди. 14.05 — Реклама. 18.05 — Бойчечак. 18.35 — Мультфильм. 18.50 — Классик кураш. СССР чемпионати. 19.30 — Ахборот. 19.45 — Мультипанорама. 20.30 — Ахборот. 20.50 — Дам олиш концерти. 21.30 — Время. 22.05 Арманистон телевидениесининг программаси.

ФРУНЗЕ. 16.10 — «Эртаклар уйчаси». 17.10 — Илмий-оммабоп фильм. 17.40 — «Ўртоқ қўшиқ». Республика бадиий ҳаваскорларининг концерти. 18.30 — Бизнинг актив дам олишимиз ҳақида. 19.30 — Эртага — Энергетиклар куни. 20.00 — «Учқун». Ёшлар программаси. 20.30 — Театр ҳаёти. 21.30 — Время. 22.05 — Маҳсулотнинг давлат қабули: сифат кафолати. 22.45 — «Тумандаги икки узун гудок». Бадиий фильм.

Р. 10091. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Б.— 281. ИНДЕКС 64583.